

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . „ 2-20
za Nemčijo celoletno . . . „ 28.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejeman mesečno . . . 1-70

Sobotni izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Poročna oznaka, zahvale, osmrtnice itd.:
enostopna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:

enostopna pettivrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno
deluje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Koroška praksa.

Značilno za politične razmere v Avstriji je dejstvo, da vlada ni zmožna — ali noče — odpraviti nereda, ki ga delajo c. kr. uradniki v prilog nemškimi političnim strankam. Posebno izrazito je to dejstvo na Koroškem, kjer je opozicija nasproti vladajoči nemškonacionalni kliki razmeroma zelo šibka. Na Koroškem je namreč tako: Vsi zakoni, odredbe in stara praksa, ki so v prilog nemštvu, se izvajajo do pičice natančno in strogo. Zastopniki vladnih oblasti in c. kr. uradov si nataknejo vladne naočnike in skozi nje vidijo same stroge, nepremakljive paragrafe, ki govorijo jasno, in sveta dolžnost c. kr. uradov je tedaj, da jih izvajajo in varujejo vladno avtoriteto. Kadar pa se dela Slovincem kaka krivica, bodi še tako jasna in tudi državnim temeljnim zakonom nasprotujoča, tedaj je vse uradništvo gluho, vse oblasti slepe in prav nihče — razven oškodovanih Slovincov — ne povprašuje, kaj pravi zakon, kaj bi bila sveta dolžnost oblasti, ampak vse molči; tudi v najvišjih vladnih krogih si ne belijo lasov, ker tudi zanje niso v takih slučajih merodajne postavbe, ampak le vprašanje: Kaj bo rekla, kaj bo naredila nemškonac. stranka?

To pa niso zdrave, to so gnile, nenaravne in državnim interesom nasprotujoče razmere. V takih razmerah se naša država nikdar ne bo okrepila. Taka praksa vodi le v korupcijo političnega življenja, neguje nezadovoljnost ljudstva, jemlje zaupanje v pravico in pospešuje narodna nasprotstva.

Uprav klasičen vzgled za to je »vprašanje« celovškega kolodvora, s katerim se ni počelo nešteto krat samo časopisje, ampak opetovano tudi parlament. Leta 1910 je manjkalo celo pri glasovanju za Grafenauerjev tozadevni nujni predlog le par glasov, da železnični minister Wrba ni dobil od zbornice — nezaupnice in ni nastala v ministrstvu kriza. V dotični debati je poslanec Dobernig priznal Slovincem pravico, da smejo zahtevati na celovškem kolodvoru vozne listke v slovenskem jeziku. Še več, trdil je celo, da

se tej pravici od nemškonacionalne strani ni oporekalo, ampak je le tajil, da ne bi Slovenci dobivali v Celovcu na slovensko zahtevo vozni listkov. Zato ga je imenoval tedaj »Mir« »ausknajferja«, ki se ne upa v državnem zboru zagovarjati, ker počenja doma na Koroškem nemškonacionalni uradniki in strankarji.

Kljub tej jasni izjavi tolmača nemškonacionalne stranke v državnem zboru in mnogim nadaljnjim pritožbam slovenskih strank, ki na slovensko zahtevo na celovškem kolodvoru niso dobile vozni listkov v slovenskem jeziku, uprava c. kr. državnih železnic ni napravila v Celovcu do dandanes redu. Dobernig je v zbornici priznaval Slovincem pravico, zoper katero je potem pri ministrstvu za kulise z vsem svojim vplivom nastopal. In vlada se ni ravnala po pravici, po zakonu, ampak po želji poslanca Doberniga, v katerem prihajajo iz resnih nemških krogov vesti, da je designiran za železniškega ministra v prihodnjem ministrstvu.

V celovškem občinskem svetu je dne 22. t. m. občinski svetnik baron pl. Wetzelar opozarjal na govorico, ki se širi po mestu, da je za novega vodjo glavnega kolodvora v Celovcu določen neki češki uradnik; pozival je občinski svet, da se naj s pomočjo poslanca z vsemi sredstvi upre temu, če odgovarja govorica dejstvom, ker kak Čeh bi pomenil velikansko nevarnost za »dosedanji nemški značaj celovškega kolodvora«, ker bi podpiral »slovenske težnje«. Župan Metnitz je odgovoril, da ima določeni uradnik sicer češko ime, da pa je po zadrževanju merodajnih gospodov Nemec. To je njemu kot popolnoma zanesljivo zatrjeval vladni svetnik Lindeneber in poslanec Dobernig in podžupan pl. Dietrichu ravnatelj državne železnice dvorni svetnik pl. Ostheim.

To jasno govori, in nacionalci tega niti ne prikrivajo, kako skrbijo »merodajni« krogi, vlada sama, da ne pride do miru, do reda, ampak daje nemškonacionalnim hujšakačem, c. kr. uradnikom, potuho. Tako seveda ne bo na celovškem državnem kolodvoru nikdar miru, ljudstvo se ne bo nikdar pomirilo; saj menda »merodajni« krogi vendar niso tako kratkovidni, da bi

si domišljevali, Slovenci se bodo morali odreči naravnim in od države in železnične uprave pripoznanim in niti ne od nemških nacionalcev v državnem zboru zanikanim pravicam!

Da je uradništvo na celovškem kolodvoru o teh mahinacijah seveda najprej poučeno, ni dvoma. Tudi dejstva potrjujejo to. Zato mi je po kratkem »premirju« začel zopet rasti greben. To dokazuje sledeč dopis iz Koroškega:

Dne 17. t. m. je zvečer k vlaku, ki vozi iz Celovca proti Mariboru ob 7. uri 56 minut, zahteval neki potnik v slovenskem jeziku vozni listek. Dotična blagajničarica (kakor smo izvedeli, ji je ime Emilija Woltrich) osorno odgovorila: »Versteht nicht!« (ne razumem), potnik ponovi zopet slovenski: »Prosim Velikovec—Sincavase«, od blagajničarice dobi zopet isti odgovor; in ko zahtevo še tretjkrat ponovi v slovenskem jeziku, se zadere »frajlica« v svoji znani nemški olik: »Werden's halt hier bleiben.« Potnik zatrjuje: »Tukaj ne bom ostal, vstopil bom v vlak.« »Fräjlca« zopet ponovi: »Werden's halt hier bleiben.« In tako se je nadaljeval ta dvoboj, dokler ni na nevoljo popotnika neka zraven stoječa oseba imenovala omenjene postaje v nemškem jeziku. Tako predrzno se obnaša mlečnozoba gospodična nasproti 40letnemu akademsko izobraženemu duhovniku. Seveda pritožba ne bo izostala.

Tako rešujejo nemški nacionalci in vlada uradniško vprašanje, takšna je zloglasna »praksa na Koroškem«!

Padec Skadra in svelovni položaj.

PODROBNOSTI O KAPITULACIJI.

Milan, 24. aprila. »Corriere della Sera« poroča s Cetinja: Izvem, da se je Skader udal vsled lakote in pomanjkanja municije po kratkem bombardementu. Pogajanja za kapitulacijo so se že predvečernjem začela, so se pa zavlekla vsled neke taktične napake od strani nekaterih srbskih častnikov. Parlamentar Essad paše je namreč prišel na Brdce in tam od srbskih častnikov v pogovoru zvedel, da je Evropa Črnogorci pozvala, da mora obleganje Skadra opustiti. Essad paša je vsled tega postal intrinsigentnejši in je v sestanku z gene-

ralom Vukotićem zahteval, da se sme s topovi in orožjem s celo posadko umakniti v Tirano. To se je odklonilo in princ Danilo je ukazal zopet napad ponoči. Nato je Essad paša zopet predlagal pogajanja in svoje zahteve ponovil, princ Danilo je telefoniral kralju, ta jih ni hotel sprejeti; stvar se je cel dan vlekla, končno je kralj Nikolaj pogoje le sprejel, ker je uvidel, da je sprčo mednarodnega položaja potrebna velika naglica. Končno je kralj Nikolaj v svoji palači ob 1. uri 20 min. popolnoči zvedel, da se je protokol podpisal, prince so se jokale veselja, čete pred Skadrom pa so ukorakale v mesto. Skadersko prebivalstvo ni vedelo, kaj se je zgodilo, toda kmalu so začeli zviniti zvonovi in po ulicah so se razlegali klici »Živio!« Na Cetinju samem je vse prebivalstvo, kar ga je ostalo, bilo takoj na nogah, ranjenci in bolniki se opirajo na rame svojih sorodnikov, kar se prikaže »Gospodar«, ki je za jako miren, in z njim kraljica Milena in hčerke. Vsi se gneteje, da poljubijo Gospodarju roko, prince se tečejo po bolnišnicah, da oznanijo to veselo vest tudi ranjenec. Ob pol 4. je zbranih pred palačo 2000 ljudi; mnogi bolniki so kakor čudežno ozdravljeni. Kralj se prikaže na balkonu, vzdigne roko proti nebu in reče: »Molimo za duše umrlih bratov!« Prince se prekrizajo in za njimi vsa množica. Kmalu je vse razsvetljeno, topiči pokajo, množica pa pleše kolo.

DODATNO ČRNOGORSKO POROČILO O ZAVZETJU SKADRA.

Cetinje, 23. aprila. Pogajanja o predaji Skadra so dva dni trajala. Predvečernjim je odposlal Essad paša parlamentarja k prestolonasledniku Danilu, ki je predlagal predajo Skadra in prosil, da naj se prične o predaji pogajati. Črnogorci so nato v Skader odposlali kot parlamentarja generala Vukotića. Pogajali so se cel dan, a so ostala pogajanja brezuspešna. Ponoči so pričeli Črnogorci ofenzivo. Včeraj je Essad paša odposlal zopet parlamentarja, ki je prosil, da naj se zopet prične pogajati. General Vukotić se je zopet podal v Skader. Naročeno mu je bilo, da naj nastopa s sovražnikom, ki se je tako hrabro branil, kolikor mogoče blagodušno in mu dovoli, da sme zapustiti trdnjavo z vojaškimi častmi, z orožjem in če bo potrebno, tudi z lahkiimi topovi. Po teh načelih sta včeraj zvečer ob 6. uri podpisala Essad paša

LISTEK.

„Zlatorog“ v Narodnem divadlu v Pragi.

23. t. m. se je v praškem Narodnem divadlu prvič vprizoril simfonični balet »Zlatorog«. Tekst je spisal znani major M. Žunković, ki se pa ni držal Baumbachove pesnitve, marveč se je naslonil na pravljico samo, kakor jo pripovedujejo pastirji in lovci v triglavskem pogorju. Uglasbil je delo pokojni dunajski komponist Erich J. Wolff. O teh dveh možeh kaj več kasneje.

Balet »Zlatorog« ima štiri slike. V prvi sliki vidimo most čez Sočo in ob njem gostilnico. Ravno kar so dospeli beneški trgovci in zahtevajo prenočišča. Nato pride trentarski lovec, čvrst mladenič z gorá, ki prinese svoji izvoljenki, lepi krčmarjevi hčerki za god sopek najlepših planinskih cvetic. Na to se začne ples; h krčmarjevi hčerki pride mlad Benečan in jo prosi za ples. Začne jo pregovarjati, naj pusti revnega lovca in gre raje z njim v Benetke. Da bi bolj gotovo uspel, natakne dekletu zlat prstan in ji podari različen dragocen okras. To omami lahkoverno in nečimerno deklitje srce, da noče več vedeti za trentarskega lovca, — razven, če bi ji prinesel čarodejne triglavske rože. Dekle dobro vé, da pošlje lovca s tem v gotovo smrt, ker še nihče ni ostal živ, ki se je dotaknil teh rož. Kljub vsem svarilom se lovec odpravi v gore, da izpolni brezsrčni pogoj svoje izvoljenke.

Druge slika; trentarski lovec spě kvišku k triglavskim rožam, ki jih straži divji kozel z zlatimi rogov. Neko dekle, ki lovca na skrivnem ljubi, ga še enkrat svari. Tedaj pa se mladenič pridruži »zeleni lovec« (zli duh) in ga vedno iznova vzpodbuja, da nadaljuje svojo pot in izvrši svoj namen. Tako dospeta na vrh; mladenič zagleda triglavske rože in poleg njih njihovega varuha — zlatoroga. Z rame sname puško, pomeri na zlatoroga in ustrelí . . . V odgovor zavihra strašna nevihta. Bliski, ki se vsipajo iz zlatorogovih rogov oslepe mladega lovca — s par utrganimi triglavskimi rožami v rokah se zvrne v globočino, na katere dnu se peni Soča. Zli duh pa zažene za njim s cvetkami okrašen klobuk. Zlatorog razdene vso pokrajino tako, da ostanejo same gole skale.

V tretji sliki vidimo, kako iz gostilnice ob sosome mostu odhajajo dalje beneški trgovci. Gostilničarjeva hčerka joče, ker vidi, s kako lahkim srcem se poslavlja od nje bogati italijanski mladenič, ki mu je žrtvovala svojo čast; vidi se mu, da na svoje obljube niti ne misli več. Zalostno se dekle umakne v svojo izbico. Tedaj pa pridejo vaški fantje in dekleta s slamnato metlo, katero po starem običaju zasade pod deklitino okno. Norčujejo se in jo kličejo venkaj. Medtem pride ribič z znanim klobukom trentarskega lovca in vrže dekletu skozi okno — triglavske rože. Dekle groze zavpije . . . Čez nekaj trenutkov pride napol opravljena, s triglavskimi rožami v roki ven in začne plesati. Zbledlo se ji je. Tovarišice jo najprej kregajo, ko

pa vidijo, da je zmedena, takoj obmolknejo. Dekle pa pleše dalje, nenadoma pa z mosta skoči v Sočo, ki ji s šumom in grmenjem poje poročno pesem . . .

Cetrta slika nas prestavi v podzemsko palačo gorske vile. V prestolni dvorani sedi vila, v sosedni dvorani pa so »brani« utopljeni iz Soče. Tu se prikaže povodni mož z mrtvim truplom krčmarjeve hčerke v rokah. Vila jo vzbudi k življenju. Skušajo jo razveseliti; prinese ji dragih kamenov, ker je v življenju tako ljubila nakit. Toda dekle se ne zmeni zanje, marveč išče svojega izvoljenca. Opazi ga v dvorani. K njemu hiti, zavrtita se v plesu, ki ga v življenju vsled zapeljivega vpliva Benečana nista plesala. Vila ju združi v zvezi, ki jima na zemlji ni bila dana.

To je v kratkem vsebina Žunkovičevega »Zlatoroga«. Delo je nastalo že leta 1899.; imel je je uglasbiti neki slovenski komponist, ki je pa kmalu nato umrl. L. 1902. se je Žunković obrnil na znanega kapelnika A. pl. Zemlinsky, ki je tedaj deloval na dunajski dvorni operi in ga vprašal, če bi se ne hotel lotiti uglasbitve »Zlatoroga«. Zemlinsky je za svojo osebo odklonil, nasvetoval pa mu je komponista, ki je ravno za to delo kakor rojen — Ericha J. Wolffa, ki je bil že tedaj kot nežnočuten pianist in skladatelj mnogih pesmi splošno znan, zlasti pa ga je kot svojega učenca čislal Zemlinsky sam. Wolff je bil mož globoke izobrazbe in velikih pesniških zmožnosti, zato ni čudno, da se je takoj navdušil za »Zlatoroga«; delo je dovršil v dveh do treh letih. In sedaj se je začel kri-

žev pot, da se delo primerno opremljeno spravi na oder. Pokojni Mahler na dunajski dvorni operi je bil hud nasprotnik baleta ter je delo kratkoimnalo zavrnil; njegov naslednik Feliks Weingartner se je ustrašil velikih stroškov, ki bi jih zahtevala oprema, ravnotako tudi ravnatelj na berlinski dvorni operi. Tudi povsod drugod je bilo trkanje zaman. Wolffa je to globoko užalilo; preselil se je v Berlin, kjer je našel več razumevanja. Vendar pa je osoda naklonila »Zlatorogu«, da je bil prvič uprizorjen na slovenskem odru, kamor v prvi vrsti spada; Narodnemu divadlu v Pragi gre zasluga, da je delu preskrbelo uprizoritev, kakršno zasluži.

Toda — ali je zlatorog do danes ostal neizprosni maščevalec triglavskih rož — svojih varovank? Wolff ni dočakal uprizoritve svojega največjega dela — »Zlatoroga«, tik pred tem zaželjenim dogodkom ga je dohitela smrt. Bil je v Ameriki na koncertni turneji; v minolih velikonočnih praznikih je nenadoma umrl na posledicah nekega vnetja v ušesih.

Tudi Žunkoviću ni s cvetjem postlano. Leta 1910. so ga nenadoma vpokljili in mu celo niso dovolili navadne formalne obzirnosti, da je »na lastno prošnjo« vpokojen. Gotovi ljudje so ga očrnil radi njegovega znanstvenega delovanja kot slavist — in iti je moral. To pa Žunkoviću ni zlomilo duha; izdal je delo za delom in dokazal, da je avstrijska armada z njim izgubila častnika, s katerim bi se lahko ponašala pred vsem svetom.

in general Vukotić zapisnik o predaji. Tudi so pričeli takoj mesto zapuščati, je zapuščajo še danes in zapuste popolnoma mesto jutri proti polpodnevju. General Martinović je kralja Nikolaja brzojavno obvestil, da je Taraboš zaseden. Jutri vkoraka princ Danilo slovesno v Skader. Kralj in kraljica sta danes zjutraj iz Virbazarja odposlala tri čolne s proviantom in s sanitetnim materialom za prvo silo. V celi Črnigori je ljudstvo vzradoščeno in prireja manifestacije. Kralj je dobil iz obseidnega ozemlja brezštevilo čestitk. Pripravljajo se za slovesen kraljev vhod v Skader. Essad paša odrine s svojo posadko v svojo domovino Tirano. Črnogorci so v Skadru zarubili 120 topov, med njimi jih je 40 brzostrelnih, 12 havbic in veliko vojnega materiala.

KOLIKO JIH JE PRI ZADNJEM NASKOKU PADLO.

Cetinje, 25. aprila. Število mrtvih in ranjenih pri zadnjem naskoku na Skader znaša na obeh straneh 10.000.

HASAN RIZA BEG ŽIVI.

Carigrad, 25. aprila. Hasan Riza beg, prvi poveljnik Skadra, o katerem so mislili, da je bil umorjen, je brzojavil nekemu prijatelju, da je bil težko ranjen. Njegov načelnik generalnega štaba Mehmed Kjamil je bil umorjen od Essad paše.

KATOLIŠKI SKADRSKI NADŠKOF UMORJEN?

Cetinje, 24. aprila. Tu se zagotavlja, da je Essad paša, predno se je udal, dal ustreliti katoliškega nadškofa skadrskega msgr. Sereggija.

× × ×

PREDLOGI AVSTRO - OGRSKE.

Dunaj, 24. aprila. Neki sotrudičnik »N. Fr. Pr.« poroča iz diplomatskih krogov, da je Avstro-Ogrska predlagala velesilam: Londonska konferenca poslanikov naj sklene nasilna sredstva proti Črnigori, ki naj jih vse velesile skupno izvedejo ali pa izpeljavo prepuste Avstro-Ogrski in Italiji ali pa Avstro-Ogrski sami. Diplomatični krogi sodijo, da bi nasilna sredstva predvsem v tem obstojala, da bi velesile zasedle pristanišči Bar in Sv. Ivan di Medua.

DUNAJSKO MNENJE O POLOŽAJU.

Dunaj, 24. aprila. Nasproti »Reuterjevemu« poročilu, da je vladala v večerajšnji seji poslanikov radi padca Skadra gotova nejasnost, se na poučenem mestu izjavlja, da je ravno nasprotno res in da se je popolna solidarnost izrazila. V seji, v kateri avstro-ogrski predlog naravno še ni mogel biti predložen, so sklenili vladam predlagati, naj se Črnagora pozove, da Skader prej ko mogoče zapusti. Avstro-ogrski še ne predloženi predlog je resen in popolnoma konkreten. Ker je došel v London avstro-ogrski predlog, je jutri zopet sklicana seja poslanikov, da zavzame stališče nasproti njemu. Pričakuje se in upa, da se predlog monarhije sprejme, ker se je zapletljavej mogoče le ogniti, če se hitro postopa in se tako zabrani, da se tudi Srbija in Grška ne hosta na sklepe Evrope ozirali. Dozdaj ni še nobenega znaka, da bi Črnagora hotela odnehati in se iz Cetinja poroča, da se je kralj Nikolaj trdno odločil, da Skadra pod nikakim pogojem ne zapusti.

KAJ SODI »WESTMINSTER GAZETTE«.

London, 24. aprila. Oficijozna »Westminster Gazette« piše: Zavezniki so načeloma sprejeli posredovanje velesil. To posredovanje se more izvršiti le na podlagi od velesil soglasno sklenjene določitve albanskih meja, ki obsegajo tudi Skader. Če bi hotel kralj Nikolaj Skader obdržati, ne dobi Peči, Srbi pa ne Djakovice in bi morebiti Avstro-Ogrska zopet Sandžak zasedla. Velesile torej niso brez protisredstev. Če drže skup, svoj namen brez velikih težav tudi dosežejo, a položaj ne prenese odlaganja. Naravno se ne zavzemamo za silo proti Črnigori, a gre za ugled Evrope. Če kralj Nikolaj uspešno kljubuje velesilam, potem mora ta generacija resignirati na vsako nadaljnjo kooperacijo za vzdrževanje miru.

KAJ JE SKLENILA LONDONSKA KONFERENCA.

London, 24. aprila. Ministrski predsednik Asquith je včeraj po konferenci poslanikov izjavil:

Evropski koncert je ostal složen. Pokazal je upolno energijo glede stališča, ki se ima zavzeti nasproti Črnigori. Danes so poslaniki sklenili pozvati vojskujoče se stranke, da kolikor mogoče hitro podpišejo mirovne preliminarije, katere bodo najbrže velesile same sestavile. Glede Skadra se je sklenilo, da se izvršeno dejstvo ne prizna in se Črnagora pozove, da respektira od velesil sklenjene albanske meje. Ideja

revizije se danes ne more sprejeti, ker bi potem postalo celo albansko vprašanje zopet odprto in bi tudi ostale balkanske države lahko črnogorski zgled posnemale. Današnja konferenca je torej sklenila predlagati velesilam kolektivno akcijo pri črnogorski vladi. Najprej se bo na Cetinju izročila kolektivna nota. Ako se Črnagora ne ukloni, se bo, da se prepreči izolirana akcija od strani Avstrije, storil še energičnejši korak internacionalnega značaja. Najbrže se bosta zasedla Ulčinj in Bar kot zastava za Skader.

KAJ PRAVIJO V BEROLINU.

Berolin, 25. aprila. Vest, da je Avstro-Ogrska stavila velesilam rok 48 ur, da Črnogoro prisilijo k temu, da Skader zapusti, ni istinita. Res pa je, da Avstro-Ogrska v svoji cirkularni noti povdarja, da polaga veliko važnost na to, da se mednarodna akcija hitro izvrši. Avstro-Ogrska izjavlja, da dovršenega dejstva nikakor ne prizna. Ako Črnagora Skadra čimprej ne zapusti, bo Avstrija na svojo roko postopala. Vprašanje eventualnih kompenzacij za Črnogoro se bo moglo le tedaj v pretres vzeti, ako Črnagora Skader preje zapusti. Velesile stoje popolnoma na stališču Avstro-Ogrske, o načinu, kako mednarodno akcijo izvesti, se pa niso še storili konkretni sklepi. Nemčija stališče Avstrije popolnoma razume.

MNENJE RUSKIH OFICIOZOV.

Peterburg, 24. aprila. Tukajšnje časopisje se divi hrabrosti junaških Črnogorcev. »Petersburger Herold« pa sodi, da dogodek danes ne učinkuje tako, kakor bi bil pred tedni vplival. Balkanska zveza je prešlaba, da bi za Črnogoro nastopila. V ruskem zunanjem uradu so izjavili, da radi padca Skadra nastane novo, resno vprašanje, ki ga bodo morale izključno le velesile rešiti. O posledicah padca Skadra so že pričele velesile razpravljati; stališče zavzame konferenca poslanikov v Londonu in se zadeva brez velikih mednarodnih posledic reši, ker oficijelni krogi sodijo, da ne bo nobena velevlast v zunanje zapletljaje zopet zapletena.

KAJ MENI BULGARIJA.

Rim, 24. aprila. Bulgarski poslanik v Rimu, Rizov, je nasproti dopisniku »Corriere d'Italia« izjavil: Jaz prav nič ne vem, kaj bo Črnagora storila. Mislim si pa, da bo Skader morebiti odstopila novi Albaniji, ter si bo zagotovila izdatno rektifikacijo meje. Če namreč Črnagora dobi Taraboš in zgornji tek Bojane, bo lahko reko regulirala, bregove jezera izsušila in izvedla obširne melioracije. Vprašan, ali bi se Bulgarija Črnigori, če bi se slednja branila Skader zapustiti, pridružila, je izjavil, da bi Bulgarija ostala popolnoma mirna in bi ne storila ne tega ne onega.

× × ×

ČRNAGORA SE UDA?

London, 25. aprila. Zadnji telegrami iz Cetinja kažejo, da bi bila Črnagora pripravljena Skader zapustiti pod pogojem, da velesile rektificirajo severnoalbanske meje.

PREKO TRUPEL VSEH ČRNOGORCEV.

Pariz, 24. aprila. Zastopnik Črnogore pri evropski finančni komisiji, Vukotić, je izjavil, da bo morala Avstrija, ako hoče Skader Črnigori vzeti, korakati preko trupel vseh Črnogorcev.

ČRNAGORA NE ODNEHA?

Belgrad, 25. aprila. Kralj Nikita je izjavil, da Črnagora ne bo šla prostovoljno iz Skadra.

Cetinje, 25. aprila. Mesto je v zastavah in vencih. Množica manifestira dalje, pojoč domoljubne pesmi. Množica je opetovano šla pred konak in je kralj Nikita navdušeno govoril ter opetovano zagotavljal, da Črnagora ostane na vsak način v Skadru.

× × ×

PONOVNE MANIFESTACIJE NA ČEŠKEM.

Praga, 24. aprila. Včerajšnje demonstracije so se danes močnejše obnovile. Proti 8. uri zvečer se je pred »Narodnim domom« na trgu sv. Vavla zbralo več sto oseb, ki so vse nosile slovanske trobojnice. Množica je pela bulgarsko narodno himno »Šumi Marica« in »Hej Slovani!« in navdušeno klicala: »Na zdar Srbi! Na zdar Črnogorci!« Policija je šele nastopila, ko se je množica ojačila. Demonstrante je potisnila čez trg sv. Vavla proti češkemu muzeju in je v Kraljevih Vinohradih demonstrante razkropila. Posamezne skupine so poizkušale demonstracije nadaljevati, a jih je policija razkropila.

Brno, 24. aprila. V Kraljevi hori so Čehi ob padcu Skadra priredili demonstracijo. V češkem »Narodnem domu« je zboroval shod in ko je hotel govoriti češki deželni poslanec Votruba o nad-

cu Skadra, je vladni zastopnik shod razpustil in ukazal dvorano z orožniki in policisti izprazniti. Bakljado, ki so jo Čehi nameravali, je oblast zabranila. Dva nosilca bakelj so zaprli.

ARETACIJE V PRAGI.

Praga, 25. aprila. Pri večerajšnjih manifestacijah za Črnogoro je bil aretiran tudi sin poslanca Stranskega, a je bil potem puščen na svobodo.

MANIFESTACIJE V PETERBURGU.

Peterburg, 24. aprila. V kazanski katedrali se je vršila žalna služba božja za padle Črnogorce, nato pa zahvalna služba božja za črnogorsko zmago. Množica je pela slovanske narodne himne in skušala demonstrirati, a jo je policija razkropila. Na grob Aleksandra III. se je položil venec.

RADOST LAŠKE JAVNOSTI.

Rim, 24. aprila. Tukajšnje prebivalstvo je za Črnogoro vsled padca Skadra tako navdušeno, da je črnogorsko poslanstvo cel dan polno obiskovalcev iz vseh slojev, ki se vpisujejo v tam razpoloženi album. Vpisali so se celo uradniki ministrstev, častniki, delavci, aristokrati in žene. Črnogorski poslanik Evgen Popović je dejal: »Črnagora ne bo Skadra nikoli zapustila.« Rimski magistratni uradniki so poslali kralju Nikoli navdušeno brzojavko.

PROTIAVSTRIJSKA DEMONSTRACIJA V ITALIJI.

Pavia, 25. aprila. Dijaki so na univerzi priredili manifestacijo za Črnogoro. Čuli so se Avstriji sovražni klici. Zažgala se je papirnata zastava z avstrijskim grbom.

× × ×

RUSKE VOJAŠKE KONFERENCE.

Dunaj, 24. aprila. Iz Peterburga javljajo: Car je dal poklicati vojnega ministra Suhomlinova, namestnika poveljnika peterburškega vojnega zbora Ohlovskega, generalnega nadzornika konjenišva Ostrogradskega, načelnika generalnega štaba Zilinskega in njegovega namestnika Mihneviča v Carskoje Selo, kjer je imel z njimi dolgo konferenco.

OROŽJE NAROČAJO.

Dunaj, 25. aprila. Kakor poročajo iz Berolina, je rumunska vlada naročila pri orožarni v Solingenu veliko množino sabelj za kavalerijo in artiljerijo z zahtevo, da se dopošljejo v štirih tednih. Tudi ruska vlada je naročila veliko orožja.

Ostali balkanski dogodki.

BULGARSKO-SRBSKI SPOR.

Peterburg, 24. aprila. Gešov je brzojavil »Novemu Vremenu«: Prosim javno mnenje pomiriti. Spore s Srbijo po pogodbi reši razsodišče, ki je seveda Rusija.

SREBIJA SE BO DRŽALA POGODBE?

Dunaj, 25. aprila. Iz Sofije se poroča, da je Rusija nasproti Bulgariji izjavila, da je Srbija izjavila, da se bo točno držala pogodbe z Bulgarijo.

BULGARI POZDRAVLJAJO MIROVNO POSREDOVANJE.

Sofija, 24. aprila. Bulgarski oficijozni »Mir« pozdravlja mirovno posredovanje velesil v uvodnem članku, ki se končuje z besedami: »Ko so se balkanski zavezniki prostovoljno uklonili avtoriteti evropskih velesil obeh skupin, imajo balkanski zmagovalci samo eno željo: Evropa naj za trenutek bi svoje egoistične račune ter naj se postavi na višje stališče, da postane prava mati pokroviteljica malih balkanskih držav in stori vse, da more na Balkanu trajno in končno zavladati mir, brez katerega v prihodnje ne bo možen splošnoevropski mir.«

BALKANSKA FINANČNA KONFERENCA.

Pariz, 24. aprila. Program finančne konferenca, ki bo dne 5. majnika pod Pichonom predstvom zborovala, obsega sledeče točke: Načini in sredstva za razdelitev turškega državnega dolga med Turčijo in nove posestnike evropskih vilajetov; jamstvo za neoviran nadaljnji obrat podjetij v evropskih vilajetih, pri katerih je interisiran evropski kapital; splošen razgovor o zahtevah glede na vojno odškodnino.

GRŠKI DEMENTI GLEDE CHIOSA.

Atene, 24. aprila. Poročilo, da Grška odpoklicuje svoje čete s Chiosa, se uradno dementira. Grška vlada ni nikdar in tudi zdaj ne misli na to, da Chios zapusti.

TURKI SE PRESELJUJEJO V AZIJO.

Carigrad, 24. aprila. Vlada je sklenila, da premesti vse važne državne zavode v Anatolijo. Pravna fakulteta se iz Soluna premesti v Beirut, carigradski mornariški arsenal v Izmid.

praharna v Pandermo in erarična tvornica sukna in črevljev v Brusso.

POVELJE PORTE.

Carigrad, 25. aprila. Porta je turškemu brodogradu ukazala, da transportov grških čet iz Albanije v Solun ne sme mapasti.

Dnevne novice.

+ Nemčija in slovanski jeziki. Do sti je znano, kako se Nemčija okorišča s sadovi, ki jih rodi zamotana avstrijska zunanja politika proti Slovanom. Kamor udari nesrečna roka naših nemško-nacionalnih diplomatov, povsod ubije še tiste male gospodarske interese, ki jih ima naša zunanja trgovina in naše mesto zasedejo brihtni Nemci iz rajha. Tako so nas »zvesti zavezniki« že precej izpodrinili z Balkana, pa nas bodo še bolj, ker hočejo kovati kapital vsled naše nerazsodnosti. Na Nemškem se sedaj posvetujejo, kako izrabiti Avstriji sovražni položaj na Balkanu v korist nemški trgovini. Nemški trgovski krogi poudarjajo, da je treba gojiti znanje slovanskih jezikov, šeg in navad ne samo zgolj praktično, marveč tudi znanstveno. Že sedaj imajo univerze v Berolinu, Lipskem, v Breslavi in v Monakovem redne stolice za slovansko filologijo poleg mnogih docentur na trgovskih in tehniških šolah. Toda Nemci računajo še dalje. Ustanoviti nameravajo v Berolinu centralni slovanski zavod, kjer bi se predavalo me samo jezikoslovje in narodopis, marveč vse v ede, tičoč se Rusije in pa Slovanstva sploh. Ali ni to krvava ironija? Nemčija ve, kakšna da bo bodočnost, zato se uči — slovanskih jezikov, pri nas pa se zbirajo tisoči za — Albance, ker je po mnenju nekaterih vsa prihodnost monarhije v albanskih hribih!

+ Skader je padel! Električna iskra je bliskoma raznesla to žalostno-veselo vest po vsem svetu in ker je naša domovina na njem, tudi po njej! Vse ozračje je nasičeno elektrike in ozona, zaradi tega, rojaki! ne prireajte nikakih manifestacij! Znana je vsem resničnost pregovora: »Pouzda se u se i u svoje kljuse«. Zato pravimo: Ne prireajmo nikakih manifestacij in hrupov, pač pa proslavimo spomin s tem, da nabereimo čimveč mogočih darov za »Slovensko Stražo«, za zatirane brate na slovanski meji. S povzdigo izobrazbe našega ljudstva povzdignili bomo celokupni narod in zmaga bo naša!

+ Hrvatski uradni list »Narodne Novine« proslavljajo padec Skadra. Pravzaprav bi morala zdaj zagrebška vlada, ki je navdušenje za Skader prepovedala, svoj lastni list postaviti pred sodišče. Res kočljiv položaj.

— Navdušenje za Skader prepovedano. Šef zagrebške policije je izdal razglas, v katerem pravi, da bo vsak, ki se bo za Skader navduševal, obtožen motenja javnega reda po paragrafu 65. kaz. zak.

— Odborova seja »Matice Slovenske« dne 17. aprila. Prof. Bazala je poslal na vpogled seznam Aškerčevih pesmi, ki jih izda »Matica Hrvatska«. — Ocenili se Strekljevo jezikovno gradivo »Iz živega zaklada narodnega«; uvažuje se ponudba narodopisnega gradiva o ogrških Slovincih. — Na posebno ponudbo se sprejme predlog, pisatelju Trdini v Mengšu vzdati spominsko ploščo. — Kompletni zemljevid (korekture) se je poslal dijaštvu v Prago, na Dunaj in v Gradec v pregled. — Iz gospodarskega odseka: Pri poedinih knjigah je potreben urednik, ki spise pridobiva, za nekatere knjige pa je treba le korektorja. Urednik-korektor puščaj pisateljem čim večjo svobodo. — Iz knjižnega odseka: Vošnjakova korespondenca ne izide letos. Ne izda se knjiga, ki bi prikazala Slovanstvo srednjeveške Albanije in širitev Arbanasov preko Kosovega Polja in v Sandžak za turškega gospodstva itd. G. dr. Vidic je poslal del svojega arhivalnega spisa: »Zaupna korespondenca iz Napoleonove Ilirije«. — Določi se okroglo obseg knjigam za l. 1913. (okoli 70 tiskanih pol). Odborniki naj vlagajo svoje rokopise anonimno. — Pisatelja, ki misli spisati Zgodovino slovensko stenografije, je opozoriti na Šolsko Matico. — Iz narodopisnega odseka: Narodopisne zbirke bi v naših muzejih morale imeti pravo terminologijo; nobena stran narodnega življenja še ni v celoti opisana. Največ narodopisnih člankov bo za Enciklopedijo najbrž morala spisati redakcija sama. — V odsek za slovanski jezik se izvolijo: dr. A. Breznik (kot stvarni tajnik odseka), Iv. Grafenauer, dr. Ilešič (kot načelnik), dr. Lokar, R. Perušek, M. Pleteršnik, dr. Šleberger in prof. M. Murko. Po izvajanjih prof. Murka si odsek sestavi sledeči program: 1. Znanstvena razprava o zgodovini našega jezika od najstarejših dob do naših dni. Posebno važno je sistematično izučevanje protestantskih pisateljev v slovniškem in slovanskem oziru. 2. Slavist-germanist naj študira slovenske ostan-

ke v srednjeveških listinah, nekrologijih itd. 3. Izbor spisov očeta Škrabca. 4. Dialektologija. Tu je pri nas treba še mnogo storiti. Dobro bi bilo, da najprej nekdo napiše pregled slovenskih narečij in oceno dosedanjih dialektoloških spisov.

— **Zgradba župne cerkve v Spodnji Šiški.** Kakor smo že poročali, je storilo gerentstvo v Spodnji Šiški soglasen sklep, da od strani občine ne ugovarja zgradbi nove župne cerkve v Spodnji Šiški. Proti temu sklepu sta se pritožila sedanjí dični župan Seidl in član stavbnega odbora za zgradbo nove župne cerkve, Anton Novak. To pritožbo je deželni odbor zavrnil, kakor smo tudi že poročali v preteklem letu. Ker pa se gospod župan Seidl menda ni mogel sprijazniti z mislijo, da frančiškanski provinciji ne ugaja njegova hiša za župnišče, ki jo je ponudil v to svrhu v nakup, sta vložila — edina — z Novakom pritožbo proti odločbi deželnega odbora na c. kr. upravno sodišče po advokatu liberalnih županov dr. Fr. Novaku. No, sedaj je končno razpisana ustna razprava pri c. kr. upravem sodišču, ki bo dne 24. maja 1913 ob pol 12. uri dopoldne. O izidu bomo seveda poročali. Nadejamo se pa že sedaj z gotovostjo, da bo dr. Novak s svojo pritožbo celih dveh šišenskih občanov temeljito pogorel.

— **Pozor slovenska dekleta!** — **Pojasnilo k inseratu tovarne testenin v Bekštajnu.** Te dni je naša administracija sprejela inserat, ki vabi delavke v tovarno testenin v Bekštajnu pri Beljaku. Administracija je izročitelju inserata zaupala, ker je izročitelj bil tu znan gospod. S Koroskega smo sedaj dobili pojasnilo, ki pravi, da je na Koroskem dovolj pokvarjenih deklet, da bi napolnile to »Makaronifabriko«, če bi se jim zdelo vredno. Slovenska dekleta naj ne gredo v nemško sužnost.

— **Praktična novost na hrvaških poštah.** Zagrebški uradni list »Narodne Novine« poroča, da se od 1. maja letos uvede novo postopanje s priporočenimi pismi, tiskovinami in dopisnicami, ki se bodo odslej lahko oddala kar v pošto skrinjico. V promet pridejo namreč zaviti (kuverti) z znamkami po 16 in 35 vinarjev in rdečim robom. Ako je pismo težje, treba difference poravnati s prilepljenjem nadaljnjih znamk. Na gornjem delu zavitka je rezerviran prostor za natančen naslov pošiljalca. Pismo se vrže v poštni nabiralnik. Na podlagi podatkov o obeh naslovih se potem lahko pri onem poštmenem uradu, ki v tistem delu mesta pobira pisma, dobi potrdilo (recepis). Odškodnina za event. izgubljeno priporočeno pismo se izplača le proti receptu. Reklamirati je treba tekom enega leta. Toda tudi brez teh zavitkov se lahko na opisan način odda priporočeno pismo; zadostuje namreč, da se pismo primerno frankira, zavitek napravi rdeč rob in napiše besedo »priporočeno«, ki se mora rdeče podčrtati.

— **Preprečena nesreča na kamniški postaji.** Dne 22. t. m. bi se bila na kamniškem kolodvoru kmalu zgodila velika nesreča. Zakret je bil namreč ob prihodu vlaka napačno postavljen; vlak bi se bil z vsilo zaletel v na progi stoječe vozove, ko bi ne bil strojevodja v pravem času zapazil nevarnosti in vlaka pred zakretom ustavil.

— **Ogenj v hlevu.** V noči od 22. na 23. t. m. je nastal ogenj v hlevu Martina Cererja, posestnika v Radomljah. K sreči sta čula gospodar in gospodinja mukanje živine in prihitela v hlev. Vsa živina je bila omamljena in je tiščala glave pod jasli, tako, da je bila težava jih ven spraviti. Enega volčka so mogli takoj zaklati; od ostalih štirih krav pa večeraj zopet eno. Ostale so pa tudi še v nevarnosti.

— **Franosko predavanje za dijake na idrijski realki** bo imel v soboto 3. maja ob 5. uri popoldne v realnem poslopu profesor Georges Louvriev, rodom Francoz, ki se nahaja sedaj na potopanju po Avstriji. K predavanju, ki bo zelo zanimivo — ob koncu bo zapel predavatelj tudi nekaj francoskih narodnih pesmi — imajo dostop tudi odrasli; kdor se zanima za francoski jezik, naj se posluži prilike, da si osveži svoje znanje francoščine. Tekst predavanja (1 K), ki služi obenem za vstopnico, se dobi že sedaj. Obrniti se je na prof. dr. Novaka.

— **Umrl je v Pirničah pri Smledniku** v starosti 51 let posestnik in cerkovnik Franc Merjasec. Pogreb bo v soboto ob 8. uri jutraj.

— **Kongres hrvaških in srbskih čebelarjev** iz kraljevine Hrvaške in Slavonije bo začetkom meseca septembra v Karlovcu. Takrat bo v Karlovcu tudi gospodarska razstava.

— **Kranjskogorska podružnica »Slov. Planinskega Društva«** vabi svoje člane na izlet na Sv. Jošt, katerega napravi dne 1. maja t. l. Odhod jutraj.

— **Hrvaški odvetniki** imajo stanovsko zborovanje dne 4. maja v Zagrebu.

— **Ponesrečen mlad kolesar.** 16-letni mizarški vajenec J. Mekuzič iz

Vižmarjev se je včeraj ob pol 7. uri zvečer peljal domov. Pri cerkvi se je hotel s kolesom ogniti fjakterju, pri tem je pa prišel pod konja, ki je nanj padel. Deček si je zlomil levo roko v rami.

— **Ropar poizkusil umoriti gospodinjjo.** V Kladju, fare starosliške, je bila dne 23. t. m. vdova »pri Pivku« sama doma. Vsi domači so bili na njivi. To prilikó je porabil brezposelni Janez Kržišnik, na tihem prišel v zgornjo izbo ter podstrešje in pričel odpirati skrinje ter krasti, kar mu je prišlo pod roko. Še pomarančam ni prizrešel. Gospodinja Pivkova, Marija Ušeničnik, je slišala ropot ter gre gledat, kdo da je v izbi. Zasačila je tatu, ko je ravno brskal po omari in spoznala v tatu že predkazovanega Janeza Kržišnika, kateremu je bila krstna botra. Tat, videč, da je v svojem poslu zasačen, vzame poleno ter prične udrihati po svoji botri. Vse prošnje niso nič pomagale. Tolkel jo je po glavi, po hrbtu ter ji s polenom odsekal pol palca. Videč, da se žena še giblje, zakliče: »Hudič, ali še nisi krepal,« jo ponovno udarja po glavi, dokler ni mislil, da je žrtev ubita. Nato gre zopet v izbo, pokrade še, kar mu je ostalo ter jo odkuri. Žena pa je med tem prišla k zavesti ter se s težavo privlekla pred hišo in poklicala svoje domače. — Ti so stvar takoj naznanili orožnikom, ki so storilcu že na sledu. Zdi se, da žena smrtnonevarne rane nima. Najnevarnejša je 1 cm dolga in kakih 5 mm globoka rana na senču, kjer je bilo težko ustaviti kri. Po temenu je glava vsa razbita, vendar je črepinja ostala cela. Za silo je rane izpral in obvezal žirovski kaplan, ki jo je prišel previditi. — Upati je, da žena okreva.

— **Komur je kaj znano o Jakobu Terškaniu** iz Podmolnika, naj naznani nujno Antonu Terškaniu. Cegnarjeva ulica 4, Ljubljana. Vzrok: razdelitev dedščine.

— **Na usmiljena srca!** Podpore prosi uboga vdova s štirimi nepreskrbljenimi otroci. Prosilka trpi že več let na kronični črevesni bolezní ter je nezmožna za vsako težje delo. V družini vlada največja beda. 16letna hčerka prosi službe. — Marija Peterkovič, Spodnja Šiška, Vodnikova cesta št. 5. (Priatelj našega lista se je prepričal o verodostojnosti prosilke. Iz prijaznosti sprejema darove tudi Leopold Puhar, Vodnikova cesta 88, Spod. Šiška.)

Vojska na Balkanu do premirja. — vseh 13 sešitkov — se dobi sedaj v krasni originalni vezavi in stane 7 K 20 vin. Platnice v platnu vezane knjige diči večbarvna umetniška slika, ki slikovito predčuje vse grozote krvave vojske. Krasna zunanja oprema, združena z zanimivo vsebino, katero pojasnjuje premnogo lepih slik, daje delu resno impozantnost in vrednost, katero zasluži. Boji po premirju — padec Janine, Odrina in Skadra izidejo v kratkem v posebnem dodatku, ki bo tudi vezan na razpolago. »Vojska na Balkanu« je zgodovinsko delo, kot ga nimajo drugi narodi in katerega si je dolžan nabaviti vsak Slovenec. — **Katoliška Bukvarna v Ljubljani.**

NOTRANJE POLITIČNE ZADEVE.

Gališki spor se najbrže mirno reši. — **Državnozbornske zadeve.** — **Ogrske zadeve.** — **Nova sanitetna postava.** — **Novi poveljnik ogrskega honveda.**

Sinoči pozno zvečer so »Polnische Nachrichten« poročale, da so se večerajšnje konference pri ministrskem predsedniku nenavadno ugodno zasukale in da se bodo pogajanja o gališki deželni preosnovi v Lvovu nadaljevala. — Pododsek proračunskega odseka je končal posvetovanja o preizkušnji centralnih računskih zaključkov. Poročilo sestavi Steinwender. — Bivši ogrski justični minister Geza Polonyi dela v opoziciji na to, da bi se izvolil palatin. Polonyi si stvar tako predstavlja, da bi cesar z ozirom na svojo visoko starost rad del vladnih skrbi palatinu prepustil in če bi ogrski državni zbor ponudil čast palatina nadvojvodu Franc Ferdinandu, bi tega ne odklonila ne vladar in ne prestolonaslednik. — Današnja »Wiener Zeitung« objavlja postavo s 14. aprila 1913 glede na zabranitev in omejitev nalezljivih bolezni. Nova postava obsega pet delov, in sicer poizvedbe in javljenje bolezni, sredstva za zabranitev in omejitev bolezni, odškodnine in povračila stroškov, kazenska določila in splošne norme o kompetenci oblasti. — Vojaška korespondenca poroča, da bo imenovan za poveljnika ogrskega honveda prvi sekčni načelnik vojnega ministrstva general kavalrije Franc Rohr.

RESNE IZJAVE NEMŠKEGA VOJNEGA MINISTRA IN KANCLERJA.

Nemški državni kancler in vojni minister sta podala v seji dne 24. t. m. proračunskega odseka zelo resne izjave, ki so člane komisije prepričale, da bi zavlačevanje armadnih predlog zdaj nikakor ne bilo umestno. Kancler je v

tajni seji proračunskega odseka podal zelo obširno, zaupljivo poročilo.

ŠESTI LAŠKI DREADNOUGHT.

Iz Castellamare di Stabia se poroča dne 24. t. m.: V navzočnosti laškega kralja in kraljice, kraljevih princev, vojvode Oporto, zastopnikov parlamenta in oblasti ter velikanske množice so izpustili šesti laški dreadnought »Dulio« srečno v morje.

Primorske vesti.

p C. kr. direkcija državnih železnic v Trstu. Jezikovne razmere na tej direkciji so naravnost škandalozne. Vse tržaško, da, vse primorsko slovenstvo vé, kako zagriženi nemški fanatiki stoje tej direkciji na čelu. Prvič pride dvorni svetnik Galambosch, znan »priatelj« Slovencev, katere bi kar najrajši potopil v žlici vode. Potem pride vsenemec Seeligmann, znan »schulvereinovec«, »südmärkovec«, ki Slovenca živega videti ne more, kojega edina duševna zmožnost je »hajlanje«; mož hoče postati vodja te skoro izključno slovenske direkcije! Potem Mayer, pol Lah in pol Nemec, zagrižen zaničevatelj Slovencev, in tako dalje. Imenik bi mogli podaljšati še za 20, 40 druge megalomalne gospode. To je treba omeniti v prvi vrsti, da se bo sledeče razumelo. Železnice te direkcije tečejo po Kranjskem, Primorskem in po Dalmaciji. 99% teh železnic teče na slovenski oziroma hrvaški zemlji. Napis na direkciji teh železnic je le nemški in laški, o slovensčini nobenega duha ne sluha. Ali je res v Avstriji vse mogoče? To je v nebo vpijoč škandal! Ali sme res vsak nemški steklinovič in fanatik kar z nogami teptati slovenski jezik, pa naj bode tudi dvorni svetnik Galambosch? Poznamo te tiče, kakšnega kalibra so, vemo v katero kategorijo spadajo. Gospod dvorni svetnik Galambosch, ali ste mar direktor tržaškega tramvaja, da imate nemško-laški napis? Ali ne veste, gospod dvorni svetnik Galambosch, da Vaš nemško-laški fanatizem globoko žali vse primorske in kranjske Slovence ter da nočemo več prenašati klofut, ki nam jih dajete. To je en del. Pa še žaljenje Slovencev v drugi vrsti so si izmislili ti nemški fanatiki. V vagonih vseh prog, tudi na Kranjskem, so lepaki sicer trojezični ali naš »priatelj« dvorni svetnik Galambosch je hotel izrecno izraziti svoje zaničevanje do Slovencev s tem, da je postavil na slovenski zemlji slovenski jezik na zadnje mesto. Oh, ti premodra nemška butica! Ako to ni klofuta, teptanje Slovencev, kaj potem? Gospod dvorni svetnik Galambosch, torej 25% Lahov Vam je več vrednih kot 75% Slovencev! Kje pa je tista imenitna postava, po kateri mora biti jezik manjšine pred jezikom večine? To so sadovi znanih »Slovenenfresserjev« na direkciji à la Galambosch, Seeligmann itd. Zadnji čas je, da se postavimo proti tem zaničevalcem in teptalcem slovenskega jezika. Ker je ta direkcija za celo Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo, so poklicani vsi državni poslanci teh dežel, da protestirajo kar najenergičnejše v interpelacijah. Ker nas je velika večina, gre odločno zahtevati, da pride slovenski jezik na prvo mesto in laški jezik kot jezik manjšine v tej direkciji na tretje mesto. Dobro bi bilo, ako bi tudi deželni odbor kranjski in dalmatinski opozoril odločno mesto na Dunaju na te razmere.

Dr. Carantanus Viator.

p **Nemška jadranska razstava.** Dodatno k poročilu o odboru jadranske razstave v petkovi številki objavljamo, da v tržaškem odboru omenjene razstave ni nobenega Slovenca ali Hrvat. Slovence so prireditelji popolnoma prezrli in jih še tudi sedaj nikakor ne upoštevajo. Prireditelj je izključno nemška in ima zgolj zavojevalen pomen. Saj so že letaki izključno nemški ter v slikah in risankah tako opremljeni, da spominjajo na kako »Herbstmesse«, »Sonnewende« ali celo »Südmärkfeier«. »Hrvaška Zajednica« za Istru je uradno izjavila, da se pošten Hrvat ne more udeležiti razstave in poziva vse druge, naj preslišijo vabeče nemške glasove.

p **Ogrsko - hrvaška parobrodna družba** je imela lani nad 1¼ milijona kron čistega dobička, vsled česar je določila 100 kron dividende na vsako delnico.

p **Centralna posojilnica v Gorici za dobrodelne namene.** »Centralna posojilnica« je dovolila od čistega dobička za leto 1912 sledeče podpore: »Dijaški mizi« v Gorici 300 K; »Slov. kršč. socialni zvezi« v Gorici 120 K; »Zavodu sv. Nikolaja« v Gorici 25 K; »Slov. Alojzevišču« v Gorici 100 K; »Slov. Sirotišču« v Gorici 2000 K; »Podružnici slovenske dijaške zveze za Primorsko« 25 K; Samostanu čč. oo. kapucinov v Gorici 500 K; »Solskemu Domu« v Gorici redna podpora 1000 K; izredna pod-

pora 2000 K; razne druge podpore 210 kron. Skupaj 4480 K.

p **Dobiček** tramvajske družbe v Gorici za leto 1912 znaša 36.983 kron 72 vinarjev. Delničarji dobe 6% dividende.

p **Protialkoholni javen shod v Tolmini** priredi društvo »Sveta vojska« dne 27. aprila ob 2. uri popoldne v gledališki dvorani »Rok. br. društva«. Govore: Primarij dr. Fran Göstl: Alkohol, sovražnik zdravja; c. kr. okrajni zdravnik dr. Alfonz Serjan: Alkohol, slepar in hinavec; svetnik Janez Ev. Kalan iz Ljubljane: Alkoholizem in gospodarstvo. Skioptične slike. — Shod naj bi bil II. tabor na tolminskih tleh; na prvem taboru, dne 1. maja 1870, je šlo za narodne pravice, na drugem pa se bo dvignil glas proti največjemu sovražniku narodovega blaga — alkoholu.

p **Pemanjkanje sodnikov.** V področjih nekaterih višjih sodišč je tako primanjkovalo sodnikov, da je morala vlada skrajšati dobo prakse za sodnike od 5 na 2 leti. To se je zgodilo pri lvovskem, krakovskem, zaderskem in tržaškem višjem sodišču. Prva tri imenovana sodišča so potom te odredbe res zamašila vrzeli, za tržaško področje pa novi odlok nima pravega pomena, ker je za sedaj še možno kriti potrebo normalnim potom. V tržaškem področju je namreč približno enako mest in sposobnih prosilcev.

p **Aparat, ki izda tatove.** V nedeljo preizkusijo v Trstu nov aparat, ki ga je iznašel in si ga dal patentirati Izor Kemeny. Omenjeni aparat je tako konstruiran, da javlja vsak poizkus vloma in tatvine. Če se aparat obnese — o čemur ni dvoma — uredé v Trstu kmalu posebno centralo, kamor bodo aparati, ki bodo porazvrščeni pri strankah, avtomatsko javljali vlome.

p **Mater ubil.** Iz Gorice poročajo: 38-letni Jožef Silich je svojo mater, s katero se je sprl radi denarja, sunil po stopnicah s tako silo, da se je žena ubila. Včeraj jutraj so jo našli pod stopnicami mrtvo. Morilca so aretirali.

Glasba.

Himne za procesijo o presv. Rešnjem Telesu. 1. Sacris solemnis. 2. Verbum supernum. 3. Salutis humanae sator. 4. Aeternus rex altissime. 5. Pange lingua. Za mešani ali moški zbor zložil Ign. Hladnik, op 63. Cena partituri 1 K. Dobiva se v Katoliški Bukvarni in pri Schwentnerju v Ljubljani ter pri skladatelju v Novem mestu, Dol. — Himne so zložene vsaka za mešan in za moški zbor; kjer je pa številen zbor, pa poje mešan zbor od vsake himne prvo kitico, moški zbor drugo kitico in tretjo kitico da capo mešani zbor. Pri manjših zboreh poje ali samo moški ali le mešani zbor, a moški zbor ima samostojno melodijo od mešanega. Himne so namenjene zborom po deželi, so melodijozne, lahke pa efektne skladke. Himne toplo priporočamo.

Književnost.

Das Recht des Abgeordneten auf Diäten von dr. Leonidas Pitamic. Tako se glasi naslov zelo lepega znanstvenega dela, ki ga je naš mladi rojak ravnokar priobčil v ugledni reviji »Wiener staatswissenschaftliche Studien«, ki jo urejujeta vseučiliška profesorja Bernatzik in Philippovich na Dunaju. Avtor razmotriva v tej 160 strani obsegaajoči monografiji dosedaj skoro neobdelano vprašanje dietnega prava raz historičnega, dogmatičnega in pravno primerjalnega stališča. Knjiga je zelo jasno in pregledno spisana in nudi tako znanstveniku kakor tudi praktičnemu politiku in parlamentarcu vsa potrebna pojasnila ne samo za deželno pravo naše ožje domovine, ampak tudi vseh parlamentarnih držav v cele zemlje. Delo ima trajno vrednost ter dokaz, da se znanstveno delovanje, posebno na polju javnega prava, pri nas v ugodnem zmislu razvija. A.

Štajerske novice.

š **Kdo je kriv.** Pragersko (Pragerhof) je znana postaja južne železnice nižje Maribora, odkoder se odcepi proga proti Ogrski. Tukaj je zagriženo nemštvo in nemškutarstvo silovito vgnezdjeno. Uradniki južne železnice so večine oholi Nemci, Steinklauberjeva tovarna goji nemškutarje, vse gostilne v bližini so nemške. So sicer tudi »slovenski« uradniki, višji in nižji pri pošti in železnici nastavljeni, a ti ne poznajo nujnejšega »narodnega« dela, kot da lumpajo, igrajo in se bratijo z Nemci. Da bi ti ljudje v družbi z bližnjimi cirkovskimi, poljskavskimi, framskimi ali račkimi Slovenci storili kaj za narodno probujo Pragerskega, to še nobenemu na misel ne pride. Da bi ti gospodje skrbeli za kako strokovno organizacijo slovenskih železničarjev in delavcev, za to nimajo časa. Odtod to nemškutarstvo napredovanje! Nemci pa imajo vsemogoča društva.

š Poroke. V Slivnici pri Mariboru se je poročil gosp. Fran Kolman, sin znanega rodoljuba g. Jos. Kolmana, z gđno Marijo Sitl. — V Konjicah pa se je poročila vrla hčerka župana okoliške občine J. Potnik z uglednim posestnikom F. Jurak. Obema paroma obilo božjega blagoslova!

š Smrtna kosa. Umrli je v Celju gosp. Karol Petriček, oče tukajšnjega slaščičarja Petrička, rodom Slovenec. Žal so večinom vsi njegovi sinovi zagrizeni odpadniki.

š 12 sester umrlo za jetiko. V Celovcu je umrla dne 19. t. m. Lenka Žužek, bivša natakara v mariborskem »Narodnem domu«. Čudno je, da so vsi otroci rodbine Žužek umrli za jetiko. Bilo je skupno 14 otrok-deklet; od teh jih je umrlo za jetiko — 12. Dve še živita.

š Narodnost liberalcev v št. Lenartu v Slov. gorah. Naši liberalci so premestili svoj »Klubzimmer« iz slovenske v nemški gostilno g. Krainza. Kje je narodnost, g. dr. Gorišek? Prej ste rekli: ne k slovenskemu zdravniku, sedaj pa: ne v slovensko gostilno.

š Stavka v Plavžu v Zeltwegu. Pred dvema tednoma je okoli 20 delavcev tamošnje alpske montanske družbe stavkalo in so bili odslovljeni, ker na zahtevo niso hoteli začeti delati. Sedaj pa stavka 450 delavcev ter je zaradi tega promet popolnoma ustavljen.

š Krida Pirich. Pred okolišnim sodiščem v Mariboru se je vršila 18. t. m. razprava zoper tovarnarja usnja, Jožefa Pirich v Ptuj. Dne 14. februarja 1912, po požaru tovarne, je bil zaradi onemogočbe dražbe obsojen na 4 mesece težkega zapora, zaradi malomarne krize pa oproščen. Za časa kazni je bil zopet na zatožni klopi zaradi prestopka krize, katere obravnava pa je bila na predlog zastopnika v svrhu novih poizvedb preložena. Danes se je moral Pirich zagovarjati pred razsodnim sodiščem, pri katerem se je zadnjič preložena razprava končala. Glasom sodnih podatkov znašajo pasiva 385.237 K 6 vin. in prezadolženje nasproti aktivam 138.000 kron. Obsojen je zaradi prestopka krize na tri mesece težkega zapora.

š Kadetnica v Mariboru se s pričetkom prihodnjega šolskega leta opusti ter se ne bodo več spremljali gojenci v prvi letnik. Namesto te se otvorila septembra 1913 prvi letnik, septembra 1914 drugi in septembra 1915 tretji letnik višje vojaške realke. Ravno iste izpremembe se izvedejo na drugih kadetnicah. V bodoče bodo vzgojevali častniški naraščaj v vojaških akademijah.

Ljubljanske novice.

lj Društvo za krščansko umetnost bo imelo svoj redni občni zbor v torek, dne 13. maja, ob 10. uri dopoldne v predavalnici deželnega muzeja v Rudolfinumu.

lj Kaj je z dvojico Polajnk? Sedaj, ko je bil v New-Yorku deportiran že drugi ljubljanski defraudant, Sajovic, se je občinstvo iznova začelo zanimati za prvi slučaj, to je za Polajnkota in njegovo ženo. Povprašujejo, kje da je, ker ju toliko časa ni v Ljubljano. Informirali smo se na mero-dajnem mestu ter izvedeli, da bode dvojica Polajnk v kakih štirinajstih dneh sedela v zaporih c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani. Umevno je, da traja taka izvršitev dalje časa, ker se mora postopati le diplomatičnim potom.

lj »Quo vadis?« v kinematografu »Ideal«. Kinematograf »Ideal« se je zadnji čas potrudil, da ima vsopred, proti kateremu ni ugovarjati. In menda podjetju ni žal, da je krenilo na resna pota. Veselilo nas bo, če bo na tem potu vztrajalo, ker od predstav, kakršna je predstava »Quo vadis«, ima občinstvo res užitek. — Take predstave spravljajo na vrh plemenitih čustva. Veseli nas, da občinstvo resno stremjenje kinematografa »Ideal« v polni meri upošteva. Pri vsaki predstavi je kinematograf »Ideal« natlačeno poln, vstopnice za vsako predstavo so vedno že naprej razprodane. Kinematografska uprizoritev »Quo vadis« je pa tudi višek rezijske umetnosti, katere višek so prizori v rimski areni in požar Rima. Predstava tega filma kinodružbe »Cines« je pa še iz drugega stališča zanimiva. Kinodružba »Cines« je prodala film Henrik Sienkiewiczevega romana »Quo vadis?« v Ameriko za 700 tisoč frankov, v Nemčijo in Anglijo za pol milijona, v Francijo za pol milijona, v Avstrijo za 300.000 frankov itd. Družba pa nima od pisatelja Sienkiewicza nobenega dovoljenja za predstave, ker je le-ta že preje sklenil pogodbo s pariško kinotvrdko »D'Art« in je odločno odbil ponudbo družbe »Cines«. Ker je družba kljub temu spravila v promet film »Quo vadis?«, je sedaj Sienkiewicz skupaj s tvrdko »D'Art« proti »Cines« vložil tožbo in zahteva ogromno odškodnino. Kinematograf »Ideal« seveda ta tožba nič ne briga, za vse je odgovorna družba »Cines«. Podjetje kinematografa »Ideal« je s tem filmom pre-

skrbelo Ljubljani izredno zanimivost. — Predstave se bodo vršile do ponedeljka.

lj »Šišensko prosvetno društvo« vljudno vabi k rednemu predavanju, ki bo v nedeljo, dne 27. t. m. ob pol 5. uri popoldne v društvenih prostorih. Predava učiteljica gđ. M. Košakova o »Potovanju v Rim«. — Prihodnja redna predavanja se prično zopet s 1. oktobrom t. l. — Obenem prosi društvo, da se člani udeležijo sv. maše za dušnico za umrlo članico g. Frančiško Babnik iz Kosez, ki bo v nedeljo, dne 27. t. m. ob 9. uri v podružnici sv. Jerneja v Sp. Šiški. Pri sv. maši poje društveni pevski zbor. Sklep odbora je, da ima društvo za vsakim umrlim članom drugo nedeljo po pogrebu sv. mašo za dušnico v šišenski podružnici.

lj Odbor »Slovenske filharmonije« je svoj orkester za par mesecev razpustil nekateri člani so odšli 1. aprila v Prago, drugi del pa se je 20. aprila podal na gledališko turnejo hrv. narodnega gledališča iz Osjeka pod intendantom Markovičem v Split, Šibenik in Sarajevo in se orkester »Slov. filharmonije« spopolni šele po povratku onega oddelka, ki bo poleti koncentriral na Bledu.

lj Orkester »Češke filharmonije« v Ljubljani. »Glasbena Matica« je naprosila dirigenta »Češke filharmonije« v Pragi, dr. Zemanka, da sestavi za koncert »Češke filharmonije« v Ljubljani za dan 6. maja povsem nov spored, ki se bo oziral na najnovejše in najodličnejše moderne skladatelje češke in druge svetovne literature. Program dojde te dni v Ljubljano in ga kmalu objavimo.

lj Občinski tajnik A. Suwa v Zgornji Šiški nam poroča, da je živ in da so govornice o njegovem samoumoru neresnične. Govornice o samoumoru so nastale vsled tega, ker je tajnik izginil in je zapustil pisma, da izvrši samoumor. Na poti se je pa premislil in se je vrnil. Tajnik je odstavljen.

lj Izžrebani porotniki pri tukajšnjem deželnem sodišču za drugo porotniško dobo, katere se prične dne 26. maja t. l. Glavni porotniki: Valentin Accetto, zidar-ski mojster in posestnik; Matko Arko, trgovec, oba v Ljubljani; Matija Barle, posestnik v Lužah pri Kranju; Ivan Babnik, posestnik v Dravljah; Josip Ciuha, trgovec v Ljubljani; Ignacij Čadež, posestnik in gostilničar v Srednji vasi; Andrej Čufar, posestnik na Jesenicah; Leo Franke, zavarovalni reprezentant; Filip Frölich, posestnik, oba v Ljubljani; Josip Guzelj, župan in tovarnar v Škofji Loki; Anton Globočnik, posestnik v Železnikih; Franjo Hainrihar, trgovec in posestnik v Stari Loki; Franjo Jakelj, posestnik na Dovjem; Josip Janko, urar in posestnik v Kamniku; Gustav Kastner, trgovec; Julij Klemenc, mesar in posestnik; Franjo Kraigher, krojač in posestnik, vsi trije v Ljubljani; Mihael Koselj, posestnik in orožniški stražmojster v pok. v Zdragi; Ivan Kandare, gostilničar in posestnik v Daneh pri Ložu; Anton Kuralt, posestnik v Zg. Senici; Alojzij Pogačnik, posestnik; Karol Polajnar, kavarnar, oba v Ljubljani; Karol Preželj, pek v Litiji; Josip Pogačnik, krojač in posestnik v Radovljici; Josip Pintbach, posestnik v Ratečah; Gašper Rudolf, posestnik v Lomeh pri Idriji; Ivan Robič, gostilničar in posestnik v Mojstrani; Franjo Štupica, trgovec v Ljubljani; Franjo Sinkovec, posestnik v Červicah pri Logatcu; Anton Svetic, posestnik na Šutni, Kamnik; Emil Tönnies, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Mihael Tomšič, strojar in posestnik na Vrhniki; Anton Verbič, strojar in posestnik v Sinji gorici; Mihael Weiss, kovač, gostilničar in posestnik; Karol Žužek, pek in posestnik, oba v Ljubljani; Franjo Žagar ml., lesni veletržec v Markovcu pri Ložu. — Nadomestni porotniki: Fr. Košir, magistratni oficijal v pok. in posestnik; Franjo Martinec, tesarski mojster in posestnik; Tomaž Mencinger, trgovec; Jakob Smole, posestnik; Ludvik Steiner, posestnik; Franjo Sterle, posestnik; Rudolf Stritar, trgovec; Viktor Šober, trgovec; Alojzij Štrukelj, posestnik; vsi v Ljubljani.

lj Umrli so v Ljubljani: Terezija Chudoba, posestnica, 51 let. — Nikolaj Čermelj, delavec, 35 let.

lj Občni zbor »Dramatičnega društva« se vrši danes ob pol 9. uri zvečer v restavraciji pri »Zlatorogu«.

lj Hranilni in posojilni konsorcij prvega splošnega uradniškega društva Avstro-Ogrske v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom, ima redni letni občni zbor v soboto, dne 26. aprila l. 1913 ob 8. uri zvečer v salonu restavracije gospoda Mraka.

lj Denar je zapeljiv. Mestna hranilnica v Ljubljani je po nekem nesporazumjenju na naslov Janeza Mikelčiča, 72 let starega prevžitkarja v Gorišci, poslala 485 K. Neki sedaj v Ameriki bivajoči France Ošaben je imel namreč knjižico Mestne hranilnice v Ljubljani, glasečo se na to ime, v sodni shrambi v Cerknici. Ker je pa Ošaben postal polnoleten, se je izročilo to premoženje v roke njegovega izkazanega

pooblaščenca Jerneja Hitijsa, ki je pri davkarji v Cerknici knjižico dvignil ter jo v svrhu realizacije poslal Mestni hranilnici. Ker ni bilo nobene druge pisave priložene, poslala je hranilnica denar na naslov knjižice, torej obdolženca Janezu Mikelčiču, ki je denar sprejel, ga deloma porabil, nekaj pa zase naložil. On se zagovarja s tem, da je mislil, da je to kak preostanek iz izkupila njegovega že davno prodanega posestva ali pa podpora njegove hčere, ki se nahaja v Ameriki. Ta zagovor se je pa izkazal kot neresničen, kajti pooblaščenec Hiti je šel precej, ko je o tem izvedel, ga tirjati, a on je trdil, da hranilnica že ve komu kaj pošlje. Pa tudi priča Jakob Marolt je potrdil, da je obdolženec njegov svet odklonil, naj piše na hranilnico po pošlilo. Obtoženec je bil obsojen na 6 tednov ječe.

lj Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem bo imela III. redni občni zbor dne 28. aprila 1913, ob 9. uri dopoldne v restavracijskih prostorih g. Krapeža pri »Zlatorogu« v Ljubljani, Gosposka ulica.

lj Pri večerajšnjem naboru za ljubljansko okolico je bilo potrjenih 52 mladeničev.

Iz slovanskega sveta.

Pavel Štefánik mrtev. V Košarskah je prominul odlični slovaški narodni bojevnik, evangelski župnik Pavel Štefánik, oče znanega pariškega astronoma dr. Milana Štefánika.

Prepoved izseljevanja v Novi Srbiji. Srbsko vrhovno poveljstvo je v sporazumu z notranjim ministrom v novih krajih izdalo prepoved, s katero se zabranjuje izseljevanje v Rumunijo in Bulgarijo.

Predsednik organizacije čeških inženirjev in geometrov v Belgradu. Iz Prage je došel v Belgrad češki inženir Holub; obiskal je ministra za narodno gospodarstvo in stavil na razpolago sodelovanje čeških strokovnjakov za dela v novih krajih.

13 odstotkov prebivalstva v vojni. Srbski finančni minister Paču je v skupščini izjavil, da se je sedanje vojne udeležilo 13 % vsega prebivalstva, kar je izredno veliko.

Jubilej slovaškega pisatelja. Slovaški pisatelj profesor Jožef Podhradsky, ki živi sedaj v Belgradu, je obhajal te dni devetdesetletnico svojega rojstva.

V Rusiji obsojen avstrijski nadporočnik. Avstrijski nadporočnik Walloch od 40. polka je bil v Varšavi radi vohunstva obsojen na 6 letno prisilno delo.

RUSIJA POVIŠA MIROVNO STANJE SVOJE ARMADE.

Iz Londona se poroča, da je rusko notranje ministrstvo ukazalo, da bodo vpoklicali rekrute, rojene l. 1892, pod orožje že leta 1913. in ne šele leta 1914. Tako Rusija za cel letnik poviša s priprosto odredbo število vojaških novincev.

Razne stvari.

Novi general karmelitskega reda. Za novega generala reda karmelitarjev je bil v Rimu izvoljen p. Clemens, provincial v Benetkah. Dosedanji general je bil Španec p. Ezechiel.

Mesec in njegov vpliv na našo zemljo. Švedski astronom na državni zvezdar-ni, Stömberg, je po 40 letnem preiskovanju dognal, da ne vpliva mesec samo na plimco in oseko na zemlji, ampak tudi na zemsko ozračje. Ta učenjak trdi, da se lahko že pred leti napove, kakšno vreme da bo.

Bivši laški častnik izsiljevalec. V Bologni je v palačo knežje Ercolani vdrl bivši laški kavalerijski častnik Galbrani in je z revolverjem zahteval 1000 lir. Knežinja je še pravočasno ušla in so Ercolanija zaprli.

Ponesrečen beg dveh morilcev. V Pragi sta pobegnili iz zaporov v domstno ječo obsojena morilca Šramek in Šimer. Beg se jima pa ni posrečil in so ju zopet zaprli.

Ker je bila od dela odpuščen, je delovodja Szabo v Budimpešti streljal na ravnatelja, ne da bi ga bil zadel, nato je pa sebe ustrelil.

Požar v jami na Češkem. V rovu Nelson pri Osegu se je 23. t. m. vnel plin; ranjenih je bilo 10 oseb, med njimi dve smrtnonevarno.

Nesreča na Sibirski železnici. Na sibirski železnici je skočil iz tira sibirski ekspresni vlak. Ranjenih je bilo devet potnikov.

Stekel pes oklal 7 oseb. V Brcki, Bosna, je stekel pes oklal sedem oseb, ki so jih v budimpeštanski Pasteurjev zavod odpeljali.

Nezavarovane klobukove igle v železnih vozovih je železniško ministvo

prepovedalo. Dame, ki bodo zasačene v železnih vozovih z nezavarovanimi iglami, bodo kaznovane z globo 2 do 200 kron ali pa z zaporom od 6 do 14 dni.

Rekord v knjigah. Dosedaj se je splošno sodilo, da največ knjig na leto izdaje Nemčija, ali »Kölnische Zeitung« naznanja, da temu ni tako, marveč da ima rekord v knjigah Japonska. Japonski narod je vedoželjen in napreduje; na Japonskem se današnje čase piše več nego kjerkoli na svetu. V letu 1910 je bilo na Japonskem izdanih 41.620 knjig, v Nemčiji pa 31.281. Med knjigami je 455 romanov in več pesniških del; največje število knjig pa se peča s političnimi vprašanji.

Nemški zrakoplov se je zopet izkrcal na Francoskem. Severno od Arracourta se je 22. t. m. zopet izkrcal na francoski zemlji neki nemški zrakoplov. Arracourt leži kake 3 km od nemške meje. Francoski ministrski svet je dognal, da se je zrakoplov na francoski zemlji izkrcal le, ker je ben-cina zmanjkalo in je dovolil, da se smeta vrniti zrakoplovca, nemški stotnik Dewal in neki poročnik, nazaj v Nemčijo. Francoskemu poslaniku v Berlinu so pa brzojavili, da naj opozori nemško vlado, da naj svoje vojaške aviatike opozori, da naj se ne izkrcavajo na francoski zemlji. Berolinski politični in vojaški krogi se sramujejo, ker so nemški aviatiki tako nerodni, da se na Francoskem izkrcavajo, kjer francoski tehniki na lahek način prouče vse tajnosti nemških zrakoplovov.

Zbirka znamk vredna 500.000 kron. Budimpeštanski stavbni mojster Robert Hollitscher je prodal svojo zbirko znamk tvrdki: Peštanska borza za poštne znamke — za 500.000 K. Zbirka vsebuje znamke Španije in njenih kolonij in je bila največja specialna zbirka na svetu. Posamezne znamke v zbirki so vredne do 20.000 K.

Hvaležni lajnarji ob pogrebu ljudskega pesnika. Na Dunaju je te dni umrl trgovec z muzikalijami Gustav Reiner, ki je spisal besedilo mnogih dunajskih ljudskih pesmi, ki so zelo priljubljene in jih je povsodi slišati. Med drugim je spesnil tudi »Zadnjega lajnarja«. Dunajski lajnarji so zato ob pogrebu svojem pesniku izkazali svoje hvaležnosti na originalen način. Ob vsej dolgi poti, ki vodi od Reinerjevega stanovanja do župne cerkve, so se postavili lajnarji s svojimi lajnami in ves čas, ko je šel sprevod mimo, lajnali »Zadnjega lajnarja«.

Posojal po 166 odstotkov. Neki Aleksander Filippovich v Hodoninu je posodil leta 1901. nekemu odvetniku 3600 kron v menjicah, da si je mogel ustanoviti svojo pisarno. In v teku desetih let je dobil oderuh za to vsotico od odvetnika 60.000 kron na obrestih in prolongacijskih stroških, ali z drugimi besedami: zahteval je po 166 odstotkov na leto od posojenega kapitala. Najvišji sodni dvor je potrdil 10. t. m. razsodbo deželnega sodišča na Dunaju, na podlagi katere je bil oderuh obsojen v štirimesečno ječo, na 4000 kron demarne globe in po prestani kazni na izgnanstvo iz Nižjeavstrijskega.

Milijonar izginil. V Londonu so izdali generalni alarm za ameriškim milijonarjem Jožefom Martin, ki je nedavno tega izginil in, kakor vse kaže, postal žrtev roparskega napada. 41letni dvajsetkratni milijonar Martin iz Tennesseeja v Ameriki je pred par tedni prišel v London na običajni vsakoletni obisk. Stanoval je pri svojem starem prijatelju uglednem london-skem trgovcu Andersonu. 3. t. m. sta Martin in Anderson z več prijatelji večerjela v kralj. avtomobilnem klubu; ob 11. zvečer se je Martin z avtomobilnim izvoščkom odpeljal v hotel Savoy, kjer je upal najti znanca. Preje se je pa z Andersonom in drugimi dogovoril, da se naslednji večer zopet snidejo v kralj. avtomobilnem klubu. Od tega hipa je Martin izginil in vse povpraševanje za njim je bilo zaman. Šele čez teden dni je neki delavec na Belvederu ob Themsi našel Martinov klak-klobuk, ki ga je bil nosil zadnji večer, in malo naprej listnico z zlatimi začetnimi črkami Martinovega imena. V listnici ni bilo nobenega denarja, marveč samo nekaj brezpomembnih beležk. Iz vsega tega sklepa policija, da je Martin ubit, oropan, truplo pa vrženo v Themso. Sorodniki so obljubili 12.000 K nagrade za odkritje zločina.

Moč materinskega čustva. Pred letom dni je uslužbenka kinogledališča v Velikem Varadinu gospa Irma Toth izgubila svojo edino 12letno hčerko. Odkar so deklico pokopali, mati ni imela pokoja; vedno se ji je zdelo, da njeno pokojno dete nima v grobu počitka, ker je vda vdrla v grob in krsto. Končno mati ni mogla več strpeti ter si je na pristojni oblasti izprosila dovoljenje, da sme odkopati grob svoje hčerke. In res, komaj so začeli kopati, so že zadeli na vodo, ki je zalivala grob. Truplo deklice je bilo popolnoma nepoškodovano.

Astorjevi dediči. Premoženje polkovnika Astorja, ki je našel pred letom čmi smrt na »Titanicu«, znaša 352 milijonov mark. Njegov prvi sin bo dobil od tega ogromnega kapitala 300 milijonov, hči bo dobila pa 20 milijonov. A njegov drugi sin, posmrtni otrok, pa »samo« 12 milijonov mark.

Strelovođi na Francoskem v vino-gradih proti toči. V tej notici sta se vrinili dve tiskovni napaki; namesto »prav zadnjič« bi se moralo glasiti »predzadnjič«; in namesto »Mimerera« »Chimaera«.

Slovarček nemškega in slovenskega jezika, izdal dr. Janko Šlebinge, c. kr. profesor, — je tako skrbno in pregledno sestavljen, da bo služil vsakemu, posebno pa še samouku in šolski mladini, bolje nego drugi slovarji; to pa zato, ker je pri vsaki besedi povedano, kako izpreminja beseda svojo obliko v praktični govoric. S samo besedo večkrat samouku ni veliko pomagane, zato je bil silno potreben slovarček, ki navaja nepravilne oblike pri sklanjavi samostalnikov, spregatvi glagolov itd. in je torej Šlebingerjev slovarček za samouka in šolsko mladino, ki se mora tudi večkrat hudo boriti s težavami nemškega jezika, naravnost neprecenljive vrednosti. Zato naj starši kupijo svojim otrokom ta slovarček, če hočejo, da bodo otroci v nemščini dobro napredovali. Mnoga skrbna šolska vodstva so naročila slovarček v velikih množinah; kjer pa šolska vodstva v tem oziru še niso ničesar ukrenila, naj starši sami slovarček omislijo, da zagotovijo otrokom boljši napredek v nemščini. Ker se prodaja slovarček v velikih množinah, ima tako nizko ceno, da je tudi v tem oziru dosežen; če bi se bil slovarček tiskal samo v onem številu, kakor se tiskajo slovenske knjige, bi mu bila cena več nego še enkrat višja. 1 K 20 vin. za broširan, 1 K 30 vin. za vezan izvod (po pošti 20 vin. več) bo vsak lahko utrpel. — Slovarček se naroča pri »Katoški Bukvarni« v Ljubljani.

BELOKRANJSKA ŽELEZNICA. Predor Preloge — Semič bo sredi maja predrt. Tovorni promet iz Novega mesta — Straže na progo je zdaj velikanski in le domači vozniki; lep denar bo ostal doma.

Telefonska in brzojavna poročila.
PRED MIROM.
Carigrad, 25. aprila. Turčija in Bulgarija sta se glede meje v Traciji že pogodili. Sklenili so se tudi dogovori glede izmenjave vjetnikov. Dogovor se bržčas je jutri oficijelno objavi. Turška vlada je sklenila že vse odredbe glede odtransportiranja čet iz Čataldže in Bulairja.

AVSTRIJSKA CIRKULARNA NOTA IN VELESILE.

London, 25. aprila. Cirkularna nota Avstro-Ogrske v zadevi Skadra je došla v London predvčerajšnjim o polnoči. Izve se, da se je na Dunaju prvotno mislilo na vojaško akcijo iz Kotora proti Cetinju, da pa se je ta misel po »izmenjavanju misli« z Berlinom in Rimom opustila. Kako se cirkularna nota glasi, je še neznano. Konferenca poslanikov, ki bi se imela vršiti šele prihodnji teden, se je na nujno zahtevo Avstrije sklicala za danes in bo bržčas sklenila predlagati velesilam nov slovesen opomin kralju Nikiti. Ko kabineti to odobre, se ta korak precej stori.

Dozdaj se še ne vé natančno, na kakšen način mislijo velesile ta korak storiti. Več velesil se namreč nagiba k temu, da bi se Črni gori ponudile kompenzacije. Izkrcaju čet se nekatere velesile slejkoprej protivijo. Rusija, Francija, Anglija in morabititi tudi Italija niso za to, da bi se poverili Avstriji mandat Črno goro k respektiranju sklepa Evrope prisiliti. Diplomati si splošno mislijo, da je najboljša se ne prenačliti. O predlogu zasedbi Ulcinj in Bar v zastavo za Skader se bo v konferenci poslanikov šele sklepalo.

ANGLEŽI PRAVIJO: POTRPLJENJE!
London, 25. aprila. »Reuter« poroča: Po sprejetju cirkularne note Avstro-Ogrske se je sklicala za danes poslaniška konferenca. V diplomatskih krogih ne vlada pesimizem. Upati je, da se bo s potrpežljivostjo dosegel zadovoljiv aranžma. Na podlagi neformalnega dogovarjanja se misli, da se bo Črna gora v skaderskem vprašanju velesilam udala.

IZJAVA MINISTRA ZALESKEGA.
Dunaj, 25. aprila. Finančni minister Zaleski je zastopnikom bank, ki so bili zaradi železniškega posojila pri njemu, izjavil, da padec Skadra, ki so ga naprej slutili, ni zunanje politične smeri nič izpremenil in da ni povoda misliti, da bi se obstoječi sporazum med velesilami zmotil.

Velesile vztrajajo na sklepu, da Črna gora Skadra ne obdrži. Ta izjava se je na borzi afiširala.

AVSTRIJA GRE Z VELESILAMI SKUPAJ.
Dunaj, 25. aprila. »Neues Wiener Abendblatt« piše, da je vspešna mednarodna akcija nasproti Črni gori mogoča. Monarhiji je pred očmi cilj, da doseže, da se sklep Evrope brez komplikacij skupno doseže.

IZ RUSIJE.
Peterburg, 25. aprila. Knez Trubeckoj je izjavil, da bodo usodo Skadra odločile velesile. Kar se tiče Črne gore, je izključeno, da bi Skader prostovoljno iz rok dala. Ruski poslanik na Cetinju Giers je bil odlikovan z redom svete Ane 1. razreda. Sasonov je baje izjavil, da smatra nasproti Črni gori za nujno solidarno akcijo velesil.

POLOŽAJ V SKADRU.
Cetinje, 25. aprila. Črnogorske čete so našle prebivalstvo v Skadru v najobupnejšem stanju. Veliko ljudi, ki se je bilo poskrilo in zabarikadiralo, je prišlo vojakom nasproti in jih prosilo kruha. Bili so od gladu napol mrtvi. Mnogo oseb je vsled lakote pomrlo. Essad paša se zadnje dni ni smel v mestu prikazati, ker ga je zasledovala grozeča množica, ki je zahtevala kruha ali pa predaže. General Vukotić je dal avstrijski in laški konzulat, katedralo in javna poslopja močno zastražiti, da prepreči nered. Med prebivalstvo se deli sedaj proviant. Položaj v bolnišnicah je naravnost grozen. Kralj Nikita bo jutri v Skader slovesno vkorakal in ga sprejmo principi Danilo, Mirko, Peter in generali. Kralj bo izdal proklamacijo na skadrsko prebivalstvo. Kralj se bo s svojo rodbino stalno nasesil v Skadru. Kralj Nikita je po padcu Skadra brzojavil tudi predsedniku slovenskega banketa v Peterburgu, generalu Rudavinskemu. Osebe iz kraljevega spremstva izjavljajo, da je čisto izključeno, da bi kralj mesto Evropi izročil in da je naravnost blazno na kaj takega sploh misliti.

ESSAD PAŠA NAZNANIL KAPITULACIJO PORTI.
Carigrad, 25. aprila. Vojno ministrstvo je dobilo včeraj preko Cetinja brzojavko Essad paše, v kateri poveljnik poroča, da je, ko je zmanjkalo vsega živeža, bil prisiljen utrdbe zapustiti in trdnjavo pod gotovimi pogoji predati poveljniku črnogorske armade. Linijske in rezervne čete so vzele s seboj poljske, pogrške in brzostrelne topove z vso municijo in se po poti preko Sv. Ivana di Medua podajo proti Tirani.

TUDI LAŠKI KRALJ ČESTITAL NIKITI.
Cetinje, 25. aprila. Razen laške kraljice je tudi kralj Viktor Emanuel kralju Nikiti na zavzetju Skadra brzojavno čestital.

PROSLAVLJANJE PADCA SKADRA MED HRVATI.
Reka, 25. aprila. Na Trsatu so ljudje spontanno spuščali v zrak rakete in iluminirali.

ZOPET EVROPSKI »KORAK« NA CETINJU.
Cetinje, 25. aprila. Angleški zdravnik je danes črnogorsko vlado obvestil, da se je blokada črnogorsko-albanskega obrežja raztegnila do Drača.

MIROVNO VPRAŠANJE.
London, 25. aprila. (Reuter.) Velesile so svojim poslanikom v Carigradu in v balkanskih prestolnicah telegrafično sporo-

NOVE POLITIČNE MEJE NA BALKANU PRED PADCEM SKADRA.

čile, da je konferenca poslanikov sklenila, da zadnji odgovor balkanske zveze smatra za sprejemljivo podlago za mirovne preliminarne in pozivlja zaveznike, naj pogajanja sami začno.

GENERALNI ŠTRAJK V BELGIJI KONČAN.

Bruselj, 25. aprila. Danes je vse delavstvo zopet šlo na delo.

BORZA.
Dunaj, 25. aprila. Predborza je nekoliko slabo poslovala. Pozneje pa je postala boljša in so se nekateri papirji celo dvignili.

JUANŠIKAJEVA MATI KRISTJANKA.
Šangaj, 25. aprila. Mati predsednika kitajske republike, Juanšikaja, je sprejela krščansko vero in se dala krstiti.

FUZIJA MED STARORADIKALCI IN NAPREDNJAKI V SRBIJI.
Belgrad, 25. aprila. Med staroradikalci (katerim pripada Pašić) in naprednjaki (ki jih vodi S. Novaković) vladajo že dalj časa prijateljske razmere. Vse kaže, da se pripravljata fuzija obeh strank. Sedanja vladna večina bi se na ta način pomnožila za 17 poslancev.

CANADIAN - PACIFIC IZGINE?
Trst, 24. aprila. V strokovnih krogih se vedno pogosteje čujejo in trdovratno vzdržujejo glasovi, da se spoji šele par tednov obstoječa parobrodna družba Canadian - Pacific z Avstro-Amerikano. To bi se zgodilo na ta način, da bi A.-A. prevzela Kanadijske ladje. Da se to zgodi bolj neopaženo, je v nedeljo krenila prva ladja A.-A. po progi Canadian-Pacific.

TAJNOSTEN ZLOČIN.
Toulon, 24. aprila. Nek neznanec je udril v kabino nekega torpednega rušilca, kar ga zasledi straža. Neznanec je stražo ustrelil, nato pa zbežal.

PROSTOZIDARSTVO NA PORTUGALSKEM.

Portugalska prostožidarska loža »Solidarieta«, ki je članica »Velikega Orienta«, je te dni izdala naslednji proglas: »Z ozirom na to, da je portugalsko prostožidarstvo po svojih bratih dalo iniciativo za revolucionarno gibanje, ki je 5. oktobra 1910 z ustanovitvijo republike doseglo svoj cilj; z ozirom na to, da je izven strankarskih in interesnih bojov stoječa edina-le ona mogla dati vzpodbudo k gibanju narodnih strank; z ozirom na to, da portugalski politiki vztrajajo na stališču, da se ljudstvu ne odkrije resnosti notranjega in zunanjega položaja; z ozirom na to, da dosedaj še noben človek ni imel poguma, da bi poizkusil rešiti narodno krizo; z ozirom na to, da sta na Portugalskem zdravstvena in upravna služba popolnoma desorganizirani, — je loža »Solidarieta« sklenila od vseh lož »Velikega Orienta« zedinjene Lusitanije zahtevati, da se združijo in vlado prisilijo, da z ozirom na javni blagor takoj začne pogajanja radi najetja velikega posojila s hipoteknim jantvom na koloniji Macao in Timor ali bolje: radi prodaje teh dveh kolonij, ki danes ne pomenjata drugega nego romantičen spomin slavne preteklosti.« — Ta proglas je v marsikaterem oziru zelo zanimiv, najbolj pa pač zato, ker je v njem črno na belem priznanje, da je prostožidarstvo dalo iniciativo za revolucijo, ki je iz monarhije napravila republiko. Treba namreč upoštevati, da se sicer prostožidarstvo na vse kriplje brani pred očitkom, da se peča s politiko ali celo z revolucionarnimi idejami, marveč zatrjuje, da zasleduje edino človekoljubno cilje. Proglas pa tudi jasno kaže, kdo danes faktično vlada na Portugalskem.

SMEŠNICE.
Gospa: »Po čem so jajca?«
Branjevka: »Po 10 krajcarjev.«
Gospa: »Kaj? Zakaj so pa tako draga?«
Branjevka: »Ker kokoši v tem mrazu ne neso.«
Gospa: »Tako; torej po 10 krajcarjev pa vseeno neso!«

Na dvajset let je že obsojenega zločinca vpraša sodnik, če ima še kaj pripomniti. — »Nič,« pravi zločinec, »k večjemu to, da ravnate pri vas s časom drugih zelo po bogatem.«

Trgovski potnik: »Koliko pa je že vendar star ta vaš konj?«
Izvošček: »No, približno toliko kot vaš cilinder.«

Žena: »Lump, vsak dan se privlečeš pijan domov; če boš tako nadaljeval, boš pogubljen in prideš v pekel.«
Mož: »No, če je pa tako, bom od danes naprej soliden; ker še po smrti na noben način nočem biti več s teboj skupaj.«

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
24	9. zveč.	734,1	12,5	sl. jzah.	oblačno	
25	7. zjut.	733,4	13,8	sl. jzah.	sk. obl.	1,8
	2. pop.	732,8	22,9	m. sszah.		

Srednja včerašnja temp. 12,4°, norm. 11,1°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta, 25. aprila 1913.
Pšenica za maj 1913 11,12
Pšenica za oktober 1913 11,79
Rž za april 1913 9,32
Rž za oktober 1913 9,72
Oves za april 1913 9,65
Oves za oktober 1913 8,69
Koruzna za maj 1913 8,05
Koruzna za julij 1913 8,20

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijena razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča slast do jedi, okrepi živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
— TRST-Barkovije. —

pošteno in zanesljivo, varjeno in izurjeno v kuhinji in vsem gospodinjstvu.

Dekle kuharica

želi službe kot k gosp. duhovniku. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 1275. (Znamka za odg.)

Za dobro vpeljeno trgovino z mlekom, zvezano z mlečno pivnico se išče

najemnik.

Ponudniki s kavcijo imajo prednost. Takojšnje ponudbe pod »Morsko kopališče 1276« na administracijo lista.

KINO METROPOL

v deželnem gledališču.

Danes zadnjikrat!

Pogreb grškega kralja Jurija.

Ne zamudite prilike, pogledati si ta aktualni in velezanimivi film.

Jutri v soboto popolnoma nov spored.

Velikanski film: 1284

Tigris.

Popoldne predstava za mladino.

Vzroki propada francoskih katoličanov.

Nekaterim ljudem ne gre v glavo in jim je naravnost nerazumljivo, da francoski katoličani nikamor naprej ne morejo in da tudi ni upanja, da bi si katoliška cerkev v doglednem času opomogla. Ta žalostni pojav si razlaga vsak po svoje in našteva vzroke, ki so cerkev dovedli do tako žalostnega stanja. Ljudje, ki so mnogo po Francoskem hodili, pravijo, da je kriva tega zla največ nevera, ki se širi po deželah na kmetih. Ljudje sploh ne zahajajo več v cerkev, pa ne samo meščani, ampak tudi kmečko ljudstvo. Kmetje ne praznujejo več nedelje. Ob nedeljah in praznikih gredo namesto v cerkev v gozdi in poljedelskim orodjem na svoje njive in travnike obdelovat zemljo. Tujca, ki se vozi z železnico po Francoskem, ta prizor naravnost osupne. Delo na polju v nedeljo je na Francoskem nekaj čisto vsakdanjega. To se ne godi samo v jeseni ob žetvi, ampak skozi celo leto. Ta razvada je prodira tudi v najbolj konservativne kraje, kakor so pokrajine Sarthe, Bretagne in Normandie.

Možje prihajajo jako redko v cerkev, k večjemu ob velikih praznikih. Službe božje ob nedeljah se udeležuje po največ le mladina in ženstvo, in še to v majhnem številu. Ob delavnikih je pa nešteto vasi, v katerih mašuje župnik pred prazno cerkvijo. Da, še celo stare ženske, katerim je drugod vsakdanja sveta maša edina tolažba, so izgubile ponekod stik s cerkvijo. Dobe se župnije, in teh ni malo, ki imajo po tisoč duš, in od teh jih pride k službi božji ob nedeljah — 30. Seveda ni povsod tako; so tudi župnije, v katerih cerkveno življenje prav lepo cvete. Častno izjemo dela v tem oziru plemstvo na deželi, ki se trdno oklepa cerkve.

Duhovščina si je v veliki večini svesta svojih dolžnosti, ali je žalibog izgubila vodstvo ljudstva iz svojih rok. Župnišče, ki je drugod socialno središče vseh velikih in malih potreb ljudstva, je izgubilo med srancoskim ljudstvom svojo privlačno moč. Ljudje se sploh ženirajo priti v cerkev ali župnišče in tako stoje ob strani cerkvi in duhovniku.

Tega propada verskega življenja seveda ni kriv francoski duhovnik, ki je danes občudovanja vreden junak. Brez vseh denarnih sredstev, ki mu jih je vlada vzela, vztraja na svojem mestu, kljubuje preganjanju in potrpežljivo čaka boljših časov. Kriva pa je bila temu poleg sovražnikov cerkve tudi napačna vzgoja po francoskih semeniščih, ki ga je odtujila ljudstvu. Zraven tega so se držali francoski škofje preteklih desetletij redno načela, naj pusti duhovščina kulturno in socialno delovanje državi in naj se drži samo cerkve in strogo cerkvenega dušnega pastirstva. To načelo je rodilo na eni strani strah, da ne bi vlada vsled takega delovanja duhovščine pretrgala cerkvene državne pogodbe s cerkvijo, na drugi strani pa bojazen, da se ne bi že tako razcepljeni katoličani še bolj razcepili. Umljivo je to načelo in ta struja, ali rodila je usodopolne posledice in odtujila ljudstvo cerkvi. Medtem ko se je francoska cerkev omejevala samo na dušnopastirsko življenje, so ji francoske protikatoliške stranke drugod popolnoma tla izpodkopale in ljudstvo od nje odtirale.

Danes se je hvala Bogu obrnilo na bolje. Sila časa je tudi v Franciji rodila druge ljudi, ki skušajo popraviti to, kar so njihovi predniki zamudili in zagrešili. V francoske duhovnike je šinil drug duh, ki računa tudi s socialnimi in gospodarsko-kulturnimi potrebami in težnjami ljudstva.

Velike žrtve doprinašajo francoski katoličani zlasti za svoje katoliške šole, katere ustanavljajo tudi v najmanjših vaseh, da vsaj nekoliko zatropogubni vpliv državnih prostih šol.

Zlasti si dajo veliko opravka z ustanavljanjem katoliških učiteljskih in univerz.

Pač pa trpe katoličani na velikem pomanjkanju dobrega časopisja. Veliki proticerkveni pariški listi imajo skoraj v vsaki vasi svoje agenture, odkoder se širi velikomestni strup med ljudstvo na deželi. Sicer imajo tudi katoličani tu pa tam kak krajevni list, a so žalibog slabo urejevani vsaj v tem oziru, ker se premalo brigajo za verske momente francoskega ljudstva in s tem samo pospešujejo versko brezbriznost. Edini veliki katoliški list v Parizu, »La Croix«, najde pot tudi v vaske hiše. Največ prihodnosti ima pa »La Demokracie«, ki je pisan v krščanskodemokratskem duhu in veliko pripomore k ozdravitvi in vstajenju katoliškega ljudstva na Francoskem.

Pogoj katoliškega napredka v Franciji pa je samo eden, in ta je — prenovitev ljudstva v katoliškem duhu.

Srbski prosvetni minister o cerkvenih, oziroma verskih silvah v Srbiji.

Srbski prosvetni minister Ljuba Jovanović se je glede katoliškega, muslimanskega in pravoslavnega vprašanja v Srbiji izjavil tako-le: Najdlje je doslej izmed teh vprašanj dozorlo katoliško, to je vprašanje konkordata, ki se mi sedaj zdi najvažnejše. To pa ne vsled števila katoličanov v novih krajih — po dosedanjih naših podatkih jih je le 17.000, a imajo enega nadškofa in enega škofa — marveč zato, ker ne moremo dopustiti, da bi ostali naši novi katoliški podaniki pod tujim protektoratom. To bi bilo na škodo njim samim, ker bi se čutili tujce v lastni domovini in bi pravoslavni element skušal, da jih na kak način asimilira. S konkordatom bomo katoličanom zagotovili popolno varnost njih verskih interesov in jim tako omogočili čutili se dobre in zadovoljne srbske državljane. Najbrže bomo radi konkordata že v kratkem stopili v direktno oficijelno zvezo z Vatikanom, ki je pogodbi s Srbijo naklonjen. Kar se tiče staroslovenskega cerkvenega jezika, ki je osiguran v Črni gori, bomo vse storili, da isto dosežemo. Kajti v Srbiji in novih krajih niso katoličani samo Arnavti, marveč je tudi več srbskih katoliških vasi. Na vsak način bomo gledali, da se nam principiuelno prizna glagolica, odločitev o tem, v katere cerkve naj se vpelje, bodi pa od slučaja do slučaja prepuščena ljudstvu ali pa škofom. — Muslimani istotako dobe svojo versko avtonomijo, vendar bomo morali imeti neko nadzorstvo nad upravo verskega premoženja — vakufskih fondov — kakor so ga imele doslej turške občine. To pa ne boli, ker je tu mnogo takih ustanov, ki niso namenjene neposredno v verske svrhe, marveč v občoristne, kakor za bolnišnice, vodovode, ceste itd. Posebno težavno bo rešiti vprašanje sodstva, ker muslimanski kadiki sodijo v verskih in civilnih stvarih. Vendar ni dvoma, da se bo tudi to vprašanje rešilo v zmislu najširše avtonomije, tako da tudi Turki ne bodo imeli najmanjšega vzroka pritoževati se proti Srbiji. — Pred očmi nam je sedaj tudi položaj pravoslavne duhovščine in pravoslavne cerkve. Mislamo na vprašanje obnove stare srbske patriarhije v Peči. Vendar vse to sedaj ni nujno in si prihranimo za konec. Gotovo je pa, da vprašanja glede eksarhistov ne bo tako težko rešiti, kakor bi se mislilo; razvilo se bo vse po istem naravnem načinu kakor po letu 1878: mnogi škofje-eksarhisti so se preselili na Bulgarsko, ostala duhovščina je pa priznala srbskega metropolita in stvar je bila rešena. Tudi sedaj se že vrši nekaj podobnega; veleški škof se je n. pr. nedavno preselil v Štip, duhovščina je pa na posebni konferenci prizna-

la srbsko cerkev. Glede tega vprašanja (eksarhistov) ni bilo in tudi v bodoče ne bo od strani Bulgarije in Rusije nobenih težav. Upostavljenje peške patriarhije je čisto naravno vprašanje in tudi naša želja. O kakih podrobnostih pa zaenkrat še nikdo govoriti ne more in bo ta stvar, kakor rečeno, ostala za nazadnje. — Kar se tiče šol, bodo ljudske in druge šole državne srbske. Vsaka konfesija bo imela svoje veroučitelje; tudi za strogo verske šole (katoliške in muslimanske) bo skrbela država, v kolikor bodo imele na razpolago posebnih fondov. Ustanovili bomo katoliške bogoslovnice in mohamedanske verske šole. Arnavti se bodo v šolah poučevali v njihovem lastnem jeziku in jih ne bo nihče siloma raznarodoval. Sicer pa velik del Arnavtov govori srbski jezik, ker so poarnavčeni Srbi in se že sedaj priznavajo za Srbe. Toda k temu jih nihče ne sili in jih tudi v bodoče ne bo. Menjavanje vere smo celo s posebnim zakonom zaprečili, da nam v tem oziru ja nihče ne bo mogel ničesar očitati. Neosnovane vesti, ki so dvignile toliko prahu, bodo za vselej potihnille, kakor hitro bo vsak vedel, kaj in koliko je njegovega. Srbija si bo v polni meri vedela zaslužiti hvalo tako katoličanov kakor muslimanov.

Radioaktivno termalno kopališče

Toplice na Kranjskem. Sečja od 1. maja do 1. oktobra.
Postaja dolenske železnice Straža — Toplice. Akratov vrelec 38° C, ki daje nad 30.000 hl radioaktivne termalne vode na dan. Zdravljenje s pitjem in s kopanjem. Izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopelji. Elektroterapija in masaža. Ravateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gostogostnata okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno **kopališka uprava.** 976 66

KNJIGOTRŽTVO.

* Beneš Trebizsky, Kraljica Dagmar. Zgodovinski roman. K 3'20, vez. K 4'30.

Kdor ljubi svoj rod in hoče proučiti zgodovino Slovanov, naj bere to prekrasno povest, ki je zajeta iz zgodovine polabskih Slovanov. Povest je polna domorodnega navdušenja in iz nje veje tako ljubezen do sladkega materinega jezika, da bo vnela celo one, ki so hladni v narodnostnem oziru, v sveti ljubezni do rodne grude. Te povesti ne sme manjkati nikjer, posebno pa ne v obmejnih knjižnicah in bralnih društvih. Roman je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Vojska na Balkanu. I. del te krasne knjige se dobi sedaj tudi že **vezan v zelo lični opremi z jako značilno večbarvno naslovno sliko.** Cena vezani knjigi 7 K 20 vin. — Drugi del vojske na Balkanu izide v kratkem. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Sanatorium Emona v Ljubljani.

Komenskega ulica 4
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. klr. odd. dež. boln

Novosti
ZA
ženske in moške obleke
v veliki izbiri
pri
R. MIKLAUC
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Št. 10.243.

Razglas.

Občinski svet deželne stolnega mesta Ljubljane je v svoji seji dne 8. aprila 1913 sklenil sledeče:

Ozka ulica, parc. št. 300/9 katastr. občine Poljansko predmestje naj se kot **javna pot opusti,** v zaznamku II cest, trgov in potov mestne občine ljubljanske v Poljanskem predmestju zbrise in prenese kot zasebna last mestne občine ljubljanske v zemljiško knjigo katastr. občine Poljansko predmestje. To se v smislu predpisov v § 3. stavbnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano in v smislu zadnjega odstavka § 63. občinskega reda javno razglašajo z dostavkom, da so zadevni načrti in drugi pripomočki **od 23. aprila do incl. 3. junija 1913** ob navadnih uradnih urah pri mestnem magistratu v prostorih gospodarskega urada na upogled razgrnjeni, ter da je vsakemu udeležencu na prosto voljo dano proti temu sklepu v navedenem času svoje morebitne ugovore pri mestnem magistratu vložiti.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 19. aprila 1913.

1283

Št. 7790.

RAZPIS.

Za zgradbo železobetonskega mostu čez Bistrico pri Stranjah na okrajni cesti Kamnik-Črna na 41.000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z navedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predložijo

do 8. maja t. l. ob 12. uri opoldne

1282

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: »**Ponudba za prevzetje zgradbe mostu čez Bistrico pri Stranjah.**«

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno uklone.

Razen tega je dodati kot vadji še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu zdi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpiso.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg) med uradnimi urami.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 23. aprila 1913.

TEHNIČNI BIRO IN STAVBENO PODJETJE

CENTRALA: LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA ŠT. 26 (POLEG PLINARNE),

Beton
Železobeton
Mostovi
Stropi
Dvorane
Zazidki turbin

Strokovna
izvršitev
vseh vrst
načrtov
Prevzetje zgradb
Tehnična mnenja

Vodovodi
Električne centrale
Turbine
Mlini
Žage
Opekarne
Moderne apnenice

Obisk strokovnih
inženirjev
na željo

PODRUŽNICE: GORICA, TRST, ZAGREB.